

Riksdagen Uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden 2023/24:17

SVERIGES
RIKSDAG

Fredagen den 8 december

§ 1 Utrikesfrågor

Utrikesminister Tobias Billström

Återrapport från Europeiska unionens råd för utrikesfrågor den 13 november 2023

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för utrikesfrågor den 11 december 2023

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

God morgon! Vi öppnar dagens ordinarie EU-nämndssammanträde.

Vi har utrikesminister Tobias Billström med medarbetare här. Ni hälsas varmt välkomna.

Vi börjar med återrapporten från mötet i rådet. Finns det något att muntligen att tilläga till det skriftliga?

Anf. 2 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Det är trevligt att vara här. EU-nämnden har mottagit skriftlig återrapportering från rådets möte den 13 november. Jag har inget att tillägga därutöver.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen!

Vi går in på dagordningspunkt 3, Aktuella frågor. Det är en informationspunkt.

Anf. 4 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Rådets nästa möte hålls den 11 december i Bryssel. På dagordningen står fyra diskussionspunkter, nämligen Rysslands aggression mot Ukraina, situationen i Israel och i regionen, Sahel samt utrikespolitiska dimensioner av ekonomisk säkerhet. Den höga representanten Josep Borrell väntas inte ta upp några aktuella frågor vid mötet.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 4, Rysslands angrepp mot Ukraina. Det är en stående punkt, och det är en diskussionspunkt.

Anf. 6 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Dagordningens första diskussionspunkt är Rysslands aggression mot Ukraina. Tio år har passerat sedan det ukrainska folket samlades på självständighetstorget i Kiev till försvar för ett demokratiskt och fritt Ukraina och till stöd för ett fortsatt EU-närmande. Sedan dess har Ryssland konsekvent agerat för att förhindra detta vägval.

Den 8 november presenterade kommissionen sitt utvidgningspaket med en rekommendation till rådet om att fatta beslut om att inleda anslutningsförhandlingar med Ukraina och Moldavien. Regeringen välkomnar detta. Kommissionens rekommendation är ett kvitto på de reformer som Ukraina framgångsrikt genomfört under mycket svåra omständigheter. Sverige och EU har under lång tid stött och uppmuntrat Ukraina, och kommer även fortsättningsvis att göra så, i genomförandet av reformerna.

Regeringen stöder att rådet fattar beslut om att inleda anslutningsförhandlingar med Ukraina. Detta gäller även för Moldavien. Frågan behandlas formellt vid allmänna rådets möte den 12 december där beslut väntas för att sedan endosseras vid Europeiska rådets möte den 14–15 december.

Ryssland fortsätter med oförändrad intensitet sitt anfallskrig mot Ukraina. Situationen längs frontlinjen är svår. Samtidigt visar ukrainska operationer vid floden Dnepr och mot Svarta havs-flottan att framsteg är möjliga. Även om motoffensiven inte har nått så snabba framgångar, som vi kanske realistiskt hade hoppats på, har Ukraina visat vad de kan uträtta med vårt stöd.

För 21 månader sedan frågade sig omvärlden huruvida Kiev riskerade att falla. Vårt fortsatta stöd, såväl militärt som civilt, är en förutsättning för att Ukraina kortsiktigt ska kunna ta sig igenom vintern och på sikt återupprätta sin territoriella integritet.

Det finns inga indikationer på att Ryssland avser att överge sina imperialistiska mål. Vi ser snarare hur Ryssland, likt förra vintern, har börjat intensifiera sina attacker mot kritisk energinfrastruktur i syfte att bryta ned den ukrainska befolkningens motståndskraft. Vi behöver ställa in oss på att den ryska aggressionen mot Ukraina kommer att fortgå under en längre tid.

Men låt oss också i detta sammanhang komma ihåg att vi kan påverka utgången av det ryska anfallskriget och att det redan i dag görs stora ansträngningar för detta. EU:s, USA:s och andra likasinnades stöd är helt avgörande för att Ukraina ska kunna återta sitt land. Regeringen avser vid rådsmötet att betona vikten av att EU tydligt axlar sitt ansvar och skyndsamt enas om ambitiösa och strategiskt uthålliga säkerhetsantaganden för Ukraina som inkluderar såväl civilt som militärt stöd. Regeringen avser även att uttrycka sitt stöd till EEAS förslag om en särskild stödfond för Ukraina, the Ukraine Assistance Fund, inom ramen för den europeiska fredsfaciliteten. Fonden syftar bland annat till att finansiera vapen, ammunition och icke-dödlig materiel till Ukraina.

Avslutningsvis vill jag lyfta fram frågan om sanktioner. Givet det ryska utnötningskriget måste EU, utöver stödet till Ukraina, verka för att ytterligare begränsa den ryska krigsförmågan genom att öka trycket på såväl Ryssland som Belarus. Det är således välkommet att diskussionen om det tolfte sanktionspaketet pågår i Bryssel. Regeringen ämnar

understryka vikten av att paketet antas skyndsamt, inklusive att det omfattar åtgärder som begränsar den ryska industriella kapaciteten, begränsar ryska intäkter och ytterligare motverkar sanktionskringgående.

2023/24:17
8 december

Anf. 7 LINNÉA WICKMAN (S):

Ordförande! Jag tackar utrikesministern för dragningen.

Det är glädjande att kommissionen föreslår att inleda anslutningsförhandlingar med Ukraina och Moldavien. Vi vet att en utvidgning av EU genom den meritbaserade processen kommer att vara en kärnfråga för många år framöver. Det är fråga om att bygga en gemensam säkerhet tillsammans. Precis som utrikesministern sa gör Ukraina ett imponerande reformarbete under svåra omständigheter – ett brinnande krig.

Inför Europeiska rådet har Ungern tydligt aviserat att man avser att lägga in sitt veto mot att Ukraina inleder medlemskapsförhandlingar. Här krävs enhällighet. Vi har också sett att Ungern agerar bromskloss. Orbán tycks även försöka blockera ytterligare sanktionspaket. Utöver det vet vi generellt att det är en stor utmaning att kunna täppa till alla de sanktionskringgåenden som vi ser.

Vi socialdemokrater stöder ståndpunkten, men för att EU ska kunna fortsätta att stödja Ukraina långsiktigt – vi vet att EU-enighet har varit nyckeln – vill jag fråga utrikesministern hur han ser på Ungerns agerande. Det underminerar EU inifrån, och det känns som ett allt större problem med tanke på den långsiktiga process som ett utvidgningsarbete innebär för inte minst Ukraina och för EU.

Anf. 8 ANNA LASSES (C):

Jag tackar ministern för redovisningen.

Även jag vill verkligen uttrycka mitt stöd för regeringens ståndpunkt och för alla de frågor man driver. Även jag instämmer i frågan om Ungern. Men jag ser också med oro på USA:s agerande – även i framtiden.

Hur ser statsrådet på att jobba runt detta? Om USA minskar eller, gud förbjude, drar in sitt stöd framöver, hur kommer statsrådet, regeringen och EU att agera för att väga upp det stöd som Ukraina i så fall kommer att behöva från annat håll?

Anf. 9 MATILDA ERNKRANS (S):

Jag vill fylla på en kommentar till det som Linnéa Wickman förträffligt frågade statsrådet om. Varken utvidgningen, budgeten eller stödet till Ukrainafaciliteten kommer att avgöras på utrikesministrarnas möte på måndag, utan de kommer att avgöras på Europeiska rådets möte senare i veckan.

Hur kommer statsrådet att agera på utrikesministrarnas möte? Kommer man att vara tydlig gentemot Ungern, som Linnéa Wickman uttryckte här, om att det som Sverige säger på mötet kan bara levereras om det finns en enighet på Europeiska rådets möte?

Anf. 10 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag tackar utrikesministern för dragningen.

Jag vill skicka med tre saker. Under rubriken ”Att ställa Ryssland till svars” vill jag återigen påminna om önskemålet som kommer från Ukrainas regering och folk att även miljöbrott, ekocid, ska finnas med när vi stöttar med kompetens och även politiskt. Att använda de ord som Ukraina efterfrågar är otroligt viktigt.

Vad gäller sanktioner anser vi i Miljöpartiet att vi måste vara mycket mer kreativa och långtgående att få stopp på allt fossilt som har ursprung från Ryssland.

Minröjning är centralt för allt kommande arbete i Ukraina. Det kommer att ta lång tid och kosta oerhört mycket, och det kommer att krävas samarbete, kreativa lösningar och finansiellt stöd. I bästa fall kommer arbetet att ta decennier. Jag hoppas att det inte kommer att ta så lång tid. Utan att vara fri från minor kommer Ukraina inte att vara riktigt i frihet. Det här är en jättestor utmaning som jag vill skicka med.

Anf. 11 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Jag tackar för frågorna.

Jag börjar med att besvara Linnéa Wickman och Matilda Ernkrans tillsammans.

Ungerska företrädare har offentligt uttryckt skepsis mot att inleda anslutningsförhandlingar mot Ukraina i det här skedet. Men vi kan också konstatera att det överlag finns ett brett stöd för att inleda anslutningsförhandlingar med Ukraina baserat på EU-kommissionens positiva rekommendation. EU-kommissionen har rekommenderat att inleda anslutningsförhandlingar med både Ukraina och med Moldavien, och rekommendationen från kommissionen är också formulerad på samma sätt för båda länderna. Regeringen anser därför att rekommendationerna bör behandlas på samma sätt av rådet i december.

Men regeringen ser med oro på de uppgifter som Ungern har förmedlat om att de vid Europeiska rådets möte eventuellt kommer att fortsätta att blockera processerna för EU:s långsiktiga stöd till Ukraina, inklusive förhandlingarna om den europeiska fredsfaciliteten, EPF, och Ukrainafaciliteten. Det är absolut avgörande att EU enas om ett långsiktigt militärt och civilt stöd till Ukraina, för att både stärka möjligheterna för Ukraina att försvara sig och säkerställa att den ukrainska statsbudgeten fungerar efter årsskiftet. Det är den linje som jag kommer att driva som utrikesminister på rådet. Och det är den svenska regeringens bestämda uppfattning att det finns ett brett stöd för anslutningsförhandlingarna.

När det gäller Anna Lasses fråga om det amerikanska stödet uttrycker ukrainska företrädare att ett eventuellt minskat amerikanskt stöd skulle begränsa Ukrainas försvarsförmåga. Oavsett hur det amerikanska stödet utvecklas måste Sverige och EU tillsammans med våra partner axla ett större ansvar, ett tydligare axlande skulle jag vilja säga, utöver det som redan har gjorts, och även enas om ett starkt och långsiktigt stöd till Ukraina. Även detta är regeringens politik på området. Det är avgörande för att Ukraina ska kunna återupprätta sin territoriella integritet samtidigt som det också sänder en tydlig signal till Ryssland om att tiden inte är på deras sida.

Jag fick också frågor från Rebecka Le Moine som jag ska besvara i tur och ordning.

Jag börjar med frågan om ekocid. Jag har svarat på den frågan tidigare i nämnden, så jag gör det igen. Ansvarsutkrävande för de brott som begås under den ryska aggressionen i Ukraina är av hög prioritet för regeringen, inklusive ansvarsutkrävande för miljörelaterade brott. Det görs stora ansträngningar just nu i Ukraina för att kartlägga miljöförstörelsen till följd av kriget, både i syfte att utreda ekocidbrott och för att hantera och kvantifiera skadorna för att sedan begära skadestånd. Det är också en viktig fråga i sammanhanget.

Regeringen välkomnar och stöder att det har upprättats ett skaderegister under Europarådet för dokumentation av de skador som Ryssland genom sina folkrättsbrott, inklusive miljöförstörelse, orsakat Ukraina. Det är nödvändigt för att man ska kunna fortsätta det pågående arbetet för att upprätta en kompensationsmekanism.

Det ställdes också en fråga om sanktioner. Regeringen anser att EU bör anta sanktioner mot både rysk fossilgas och rysk kärnkraft. Vi diskuterar förutsättningarna med andra medlemsstater, och jag har även meddelat detta under diskussionerna i rådet. Sanktionerna antas dock genom enhällighet, och även om regeringen anser att EU bör anta sanktioner mot rysk fossilgas har många andra medlemsstater en annan energimix och andra handelsflöden på energiområdet än Sverige. Vi måste därför vara lyhörda och ha förståelse för andra medlemsstaters situation.

Vad gäller minröjning har jag ingen annan uppfattning än Rebecka Le Moine när det gäller grundfrågan, det vill säga allvaret i de mycket stora mängder som har lagts ut och vad det innebär för Ukrainas förmåga att fungera kommersiellt både till lands och till sjöss, och behovet av att EU tillsammans med sina partner arbetar för att bistå Ukraina i minröjningsarbetet, som faktiskt har inletts redan nu under pågående krig. Det sker framför allt till sjöss, där detta är viktigt i relation till en hamn som Odessa som betyder mycket för spannmålsutförseln från Ukraina och därmed den ukrainska ekonomin. Det är alltså en viktig fråga som regeringen följer noga.

Under mitt besök i Odessa tillsammans med de övriga nordiska och baltiska ministrarna fick jag tillfälle att prata med den ukrainske befälhavaren för marinkommandot i Odessa om just minröjning. Det var mycket intressant, och jag fick klart för mig att det pågår stora insatser från flera olika medlemsländer i både EU och Nato för att hjälpa till i minröjningen.

Anf. 12 ORDFÖRANDEN:

Vi hade ett informellt möte med Ukrainas ambassadör före dagens EU-nämndsmöte, och Rebecka tog då upp detta. Om jag minns rätt sa han att ungefär 30 procent av Ukraina är kontaminerat av minor. Det är en satanisk strategi Ryssland har med att överminera, och det är ett fruktansvärt brott Ryssland begår mot Ukraina. Det här är alltså en mycket viktig fråga. Minröjning kommer att pågå under överskådlig tid i detta land, vilket understryker det brott Ryssland gör sig skyldig till.

Anf. 13 LINNÉA WICKMAN (S):

Ordförande! Jag tackar utrikesministern för svaren på frågorna.

Utrikesministern sa att han uppfattar att det finns ett brett stöd för att inleda medlemskapsförhandlingar för både Ukraina och Moldavien. Vi vet

dock att det i EU krävs enhällighet på utrikesområdet, så vilka ansträngningar gör utrikesministern i förhållande till Ungern för att skapa den EU-enighet vi vet är helt avgörande för såväl EU som Ukraina och Moldavien?

Anf. 14 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Den svenska regeringens ståndpunkt i denna fråga är kristallklar. Vi behöver ett långsiktigt stöd till Ukraina såväl civilt som militärt. Vi står helt bakom tanken att öppna anslutningsförhandlingar, och vi får givetvis driva denna linje tillsammans med andra medlemsstater. Låt mig dock understryka det som Matilda Ernkrans, tror jag, sa: FAC inte slutstationen för detta tåg, utan det är Europeiska rådet. Jag kommer att driva regeringens linje, men detta kommer givetvis att fortsätta hela vägen fram till Europeiska rådets möte och kanske även bortom det. Vi får se hur länge dessa diskussioner äger rum, men de är viktiga och avgörande.

Som jag sa häromdagen i en stor intervju i Svenska Dagbladet står vi inför ett vägskäl där vi kommer att behöva fatta svåra och tuffa beslut. Det gäller alla medlemsstater, även vårt eget land. Det är viktigt att förstå att det inte finns någon väg runt denna fråga om vi vill att Ukraina ska vinna detta krig, och det utgår jag från att alla partier i Sveriges riksdag vill eftersom vi vet vad konsekvenserna skulle bli för vår egen säkerhetssituation om Ryssland skulle gå segrande ur detta krig.

Anf. 15 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Eftersom jag blev apostroferad vill jag säga: Nej, det kommer inte att avgöras av utrikesministrarna på måndag utan av stats- och premiärministrarna på Europeiska rådet. Jag har dock förstått att det i regeringen är utrikesministern som är ansvarig för utvidgningen, och därför borde utrikesministern känna ett extra ansvar för att göra de ansträngningar han kan för Sveriges räkning på utrikesministrarnas möte för att se till att utvidgningen blir av. Jag tycker inte att utrikesministern inte riktigt har svarat på Linnéa Wickmans och mina frågor om detta.

Anf. 16 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Jag har inget att tillägga utan anser att jag tydligt har redogjort för regeringens ståndpunkt i alla delar.

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 5, Läget i Israel och i regionen. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 18 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Det här är alltså den andra diskussionspunkten. Efter den veckolånga humanitära pausen återupptogs dessvärre stridigheterna den 1 december med raketbeskjutning mot Israel och omfattande luftangrepp i både södra och norra Gaza. Bägge sidor håller motparten ansvarig för att pausen inte förlängdes.

Det humanitära läget i Gaza kan utan överdrift beskrivas som katastrofalt. Sammanlagt har 1,8 miljoner människor tvingats lämna sina hem. De humanitära leveranserna av bland annat vatten, mat, mediciner och drivmedel ökade under pausen i stridigheterna i slutet av november, men humanitära aktörer, bland andra FN:s humanitära landchef, menar att tillgången till humanitärt stöd fortfarande är långt ifrån tillräcklig för att möta de omfattande behoven hos civilbefolkningen, varav merparten är kvinnor och barn.

Alla parter har ett ansvar för att säkerställa obehindrat och säkert humanitärt tillträde. Det är tydligt att fler humanitära pauser behövs för att möjliggöra införsel av nödhjälp i den omfattning som krävs. Som EU påpekade i sitt gemensamma uttalande den 12 november behövs också ökad kapacitet vid gränsövergångarna. FN bedömer att minst 100 lastbilar behöver komma in varje dag för att grundläggande behov ska kunna tillgodoseas. Det genomsnittliga antalet lastbilar med humanitärt stöd som har kommit in via Rafahövergången sedan den öppnades den 21 oktober har varit långt mindre än så. För att öka genomflödet samtidigt som Israel säkerhetsgrundade krav på att kontrollera leveranserna beaktas är det angeläget att fler gränsövergångar för införsel av humanitärt stöd öppnas.

Israel har en självklar rätt att försvara sig mot terrorism och urskillningslös raketbeskjutning, men denna rätt måste utövas i enlighet med folkrätten och särskilt den internationella humanitära rätten. Den sistnämnda rätten gäller för alla parter i en konflikt, vilket innebär att Hamas såväl som Israel har en skyldighet att så långt som möjligt undvika att skada civila och civil infrastruktur. Det stora antal civila som har dödats under de senaste veckornas strider gör det nödvändigt att ytterligare betona vikten av denna skyldighet. Hamas användning av civila som mänskliga sköldar måste upphöra, och Israel har skyldighet att alltid tillämpa principen om åtskillnad, proportionalitet och försiktighet i syfte att skydda civila.

Regeringen kommer att fortsätta att framhålla skyldigheten att följa den internationella humanitära rätten. I slutändan är det en fråga för rättsliga instanser, inklusive Internationella brottmålsdomstolen, ICC, som har en pågående undersökning om situationen i Palestina för att bedöma om den internationella humanitära rätten respekteras eller inte.

Risken för regional eskalering till följd av kriget i Gaza förblir betydande. Sedan den 7 oktober har över 200 palestinier på Västbanken dödats i samband med israeliska säkerhetsoperationer eller i attacker av extremistiska bosättare. Ansvarsutkrävandet för detta fungerar inte. Israel måste nu på allvar ta itu med det oacceptabla bosättarvåldet och upphöra med expansionen av bosättningar. Därtill hotar också bosättningsexpansionen på Västbanken att omöjliggöra en framtida tvåstatslösning. Dessutom råder fortsatt ett mycket spänt läge vid Israels norra gräns till Libanon med återkommande beskjutning mellan Hizbollah och Israel. Det är ytterst angeläget att åtgärder som minskar konfliktnivån vidtas.

Regeringen avser vid FAC att framföra vikten av fortsatta diplomatiska ansträngningar för att verka för fullt och obehindrat humanitärt tillträde till Gaza samt att fler humanitära pauser genomförs för att möjliggöra tillräckliga leveranser av humanitärt stöd. Det är viktigt att stödja FN:s

ledande roll i den humanitära responsen och att centrala FN-organs integritet också respekteras.

Det var mycket välkommet att ett antal personer i gisslan frigavs som en del av överenskommelsen i november. Sverige och EU fortsätter att kräva att samtliga i gisslan frisläpps omedelbart och villkorslöst.

Regeringen ämnar stödja fortsatt EU-engagemang för att minska risken för regional eskalering, inklusive genom att understryka Israels ansvar för att omedelbart stoppa bosättnarvåldet på Västbanken. Israel har en folkrättslig skyldighet att skydda den palestinska civilbefolkningen.

En viktig del av diskussionen vid utrikesministermötet väntas handla om hur EU kan bidra till hållbar fred efter kriget i Gaza. Det är tydligt att en hållbar fred behöver bygga på en framförhandlad tvåstatslösning. Förutsättningarna för en tvåstatslösning har under flera år underminerats av en rad faktorer, inklusive terroristdåd, utbyggnad av bosättningar, den bestående splittringen mellan Gaza och Västbanken, avsaknaden av palestinska val, ökad extremism och bristande politisk vilja på båda sidor.

Möjligen kan pågående kris leda till insikt hos israeler och palestinier liksom hos det internationella samfundet om vikten av att vända denna utveckling och ta steget mot en tvåstatslösning. Hur detta ska ske återstår att se, men några centrala utgångspunkter, som bland andra EU:s höga representant pekat på, är att Gaza och Västbanken bör förenas under ett gemensamt styre av den palestinska myndigheten, att palestinska val äger rum, att den israeliska bosättningspolitiken upphör och att en tydlig process som kan leda till ett fredsavtal mellan Palestina och Israel påbörjas.

Regeringen avser att i FAC framhålla att EU kan och bör spela en viktig roll för att främja dessa mål i nära samordning med såväl länderna i regionen som USA, FN och andra centrala aktörer.

Anf. 19 LINNÉA WICKMAN (S):

Ordförande! Jag tackar utrikesministern för kommentarerna hittills.

Hamas terroristattack mot Israel den 7 oktober med ett obeskrivligt våld riktat mot israeler, inklusive sexuellt våld och gisslantagning, var helt oförsvarlig. Givetvis ska vi fortsätta att kräva att alla i gisslan släpps omedelbart och villkorslöst. Israel har en rätt att utöva självförsvar utifrån den attack som skedde, men detta måste göras i enlighet med folkrätten, vilket också sägs i ståndpunkten. Man måste dock säkerställa skyddet av civila, och det stora antalet dödade civila vi ser i detta krig, inte minst barn och unga, är djupt tragiskt. I detta läge är det avgörande att ICC objektivt och faktabaserat kan utreda om krigsbrott har begåtts och begås i Gaza och under attackerna den 7 oktober. Man måste kunna skilja på anklagelser och fakta.

Den veckolånga humanitära paus som till slut kom till stånd var förstås ett andrum för Gazas civilbefolkning då akut humanitär hjälp och förnödenheter kunde komma in där. Men som redan har konstaterats var denna paus långt ifrån tillräcklig med tanke på den katastrofala humanitära situation som råder i Gaza. Vi måste påminna oss om och vara medvetna om detta liksom att det inte finns någon säker plats för Gazas civilbefolkning, särskilt som krigsföringen nu utökats till södra Gaza, dit många har tagit sig.

FN:s nödhjälpschef har beskrivit läget i Gaza som apokalyptiskt och att hjälparbetare på grund av rådande läge har berövats möjligheten att ge adekvat hjälp till Gazas nödställda invånare. FN:s generalsekreterare Guterres har åberopat artikel 99 i FN:s stadgar, vilket inte har skett sedan 1989, och uppmanat säkerhetsrådet att agera för att avvärja en humanitär katastrof för palestinierna och krävt ett eldupphör och en humanitär vapenvila, och det arbetas säkert febrilt med detta i FN:s högkvarter i New York.

I veckan gick även den höge representanten Josep Borrell ut och uttalade vikten av ett eldupphör utifrån det som FN har krävt, vilket jag tänker blir väldigt relevant inför kommande FAC. Han har även uttalat sitt stöd för det brev som Guterres skickat till säkerhetsrådet. Borrell uppmanar EU:s medlemsländer att stödja generalsekreterarens uppmaning.

Sett till allt det som jag nu har nämnt är förslaget till svensk ståndpunkt i detta hänseende väldigt svagt. Man nämner där enbart humanitära pauser och uttrycker inte ett explicit stöd för ett eldupphör och en humanitär vapenvila. Jag måste därför fråga utrikesministern om Sveriges regering stöder den höge representanten Borrells linje i denna fråga och om man kommer att backa upp detta på det kommande FAC-mötet.

Vi socialdemokrater har tidigare anmält avvikande ståndpunkter när det gäller frågan om humanitär vapenvila och ett eldupphör. Vi står fortfarande fast vid detta. Det vore anmärkningsvärt om Sverige nu inte skulle stödja den linje som Borrell har uttalat. Detta kommer vi att vara beredda att anmäla en avvikande ståndpunkt kring, om så inte sker.

När det gäller det eskalerande bosättarvåldet på Västbanken, som ju i mångt och mycket sker i skuggan av situationen på Gaza, nämns detta och den allvarliga situationen i ståndpunkten. Israel har ett ansvar att ta kontroll över de militanta bosättare som trakasserar, fördriver och dödar palestinier på Västbanken. Det är väldigt viktigt att Sverige lyfter upp också denna del på kommande FAC-möte.

Men man kan faktiskt göra mer. USA har i dagarna infört visumförbud för militanta israeliska bosättare. Vad vi erfar ska det pågå en diskussion i EU-kretsen om vad EU kan göra i denna del. Jag vill fråga utrikesministern om detta är en fråga där Sverige kommer att driva på i EU för att gå samma väg som USA och om man kommer att ta ett initiativ och lyfta upp frågan på kommande möte med EU:s utrikesministrar. Om Sverige inte kommer att göra det är vi socialdemokrater beredda att anmäla en avvikande ståndpunkt. Jag ser fram emot att lyssna på utrikesministerns svar utifrån dessa frågeställningar.

Avslutningsvis vill jag även säga att det är otroligt viktigt att vi i detta skede gör allt vi kan för att bidra till en tvästatslösning, även om det förstås kan kännas långt bort under det brinnande fruktansvärda krig som pågår.

Även om det inte är föremål för det kommande FAC-mötet vill jag också säga att Sverige har en otroligt viktig roll genom sitt utvecklingsbistånd till de krafter i Palestina som står för allt det som Hamas inte står för. Det är dessa krafter som vi behöver stärka i detta skede. Frysningen av medlen från Sverige måste återupptas. Sida har kommit fram till att inte en enda skattekrona har gått till Hamas. Det var en viktig översyn, men nu måste vi utifrån den situation vi ser återuppta betalningarna så att organisationerna kan fortsätta att verka för mänskliga

Anf. 20 DANIEL RIAZAT (V):

Jag håller med om allt som Linnéa Wickman från Socialdemokraterna sa.

Jag vill inleda med att säga att jag tycker att det är bekymmersamt att rubriken på ärendet heter "Läget i Israel och i regionen", som om Palestina inte existerar över huvud taget, när hundratusentals oskyldiga palestinier har blivit mördade under de senaste veckorna. Det är något att tänka på.

När det gäller de illegala bosättningarna kommer jag inte att upprepa det Linnéa Wickman har sagt, utan jag ställer mig bakom det. Jag vill dock tillägga att det har kommit uppgifter om att Tyskland, Belgien, Frankrike och Spanien också ställer sig bakom sanktioner mot bosättningarna och att införa hårdare regelverk. Detta är människor som inte bara använder sig av våld mot sina grannar utan som på ett enligt internationell rätt illegalt sätt tar över andra människors hem och hus och som, när dessa människor inte flyttar på sig, använder sig av ett våld som enligt internationell rätt inte heller är acceptabelt. Det är alltså ett dubbelt våld. Detta har FN redan konstaterat, så vi behöver inte ha en diskussion om huruvida det bryter mot folkrätten eller inte. Det är redan konstaterat att det gör det.

Även om jag tycker att texten från regeringen i mångt och mycket är bra förstår jag inte riktigt varför vi inte går steget längre när de starkaste länderna inom EU-samarbetet redan har uttryckt sig positivt till att gå längre. Det är den ena frågan.

Den andra frågan handlar om eldupphör. Är det någon enskild fråga som samtliga MR-organisationer har drivit, såväl på den israeliska sidan som i princip i hela världen – det gäller Läkare utan gränser, FN, Amnesty International och alla större organisationer som arbetar med dessa frågor – så är det frågan om eldupphör.

Det räcker inte med humanitära pauser, som man kallar det. Det är som att skendränka någon och sedan ta en paus i några minuter och sedan fortsätta igen. Visst är det väldigt viktigt för de personerna att få andas i några sekunder, men om man vet att skendränkningen kommer att fortsätta är det inte mycket till tröst, för man kommer att fortsätta att leva i denna fruktansvärda situation.

Det handlar inte om att minska betydelsen av kampen mot organisationer som Hamas, utan det är något som behöver ske parallellt. Hamas har utfört ett fruktansvärt terrordåd som saknar motstycke. Ingen vare sig här i EU-nämnden eller vad jag har hört i något annat parlament har försvarat det, utan tvärtom har man fördömt det. Men vi behöver nu ett eldupphör för att skydda barn, kvinnor och alla civila i Palestina – och i Israel. Detta kommer inte att lösas genom att civila mördas fortsättningsvis.

Vi kräver därför att frågan om eldupphör ska läggas in i den svenska ståndpunkten, annars kommer vi att anmäla en avvikande ståndpunkt. Både frågan om sanktioner mot bosättare och frågan om eldupphör får då ingå i en sådan avvikande ståndpunkt.

Anf. 21 ANNA LASSES (C):

Jag förutsätter att vi alla härinne är eniga om att fördöma Hamas och om att Gaza just nu är helvetet på jorden, så är det sagt. Då behöver jag inte säga mer om detta.

Jag har i grunden samma fråga som Linnéa Wickman: Är regeringen beredd att aktivt backa upp det som den höga representanten Borrell har framfört på olika sätt?

Jag vill verkligen säga att jag tycker att det är en bra text med bra ståndpunkter, kanske framför allt i kombination med det som ministern har framfört här muntligen. Jag tycker att det är bra att man är tydlig både med att man kräver att gisslan omedelbart släpps villkorslöst och med det som gäller bosättningsvåldet. Detta är två saker som är oerhört centrala i texten och som jag tycker är väsentliga att lyfta fram.

USA har precis infört ett visumförbud för bosättare, och flera av länderna i EU är beredda att lyfta upp ett liknande förslag. Vi har ju inte visum för israeler, men min fråga är om regeringen är beredd att stödja ett eventuellt förslag om att göra på ett liknande sätt som man har gjort i USA.

Ytterligare en sak är utvecklingsbiståndet. Jag vet att det inte har med FAC att göra, men det går inte att låta bli att kommentera detta. Jag vill också påminna om det uttalande som utrikesministern själv gjorde precis efter den 7 oktober, nämligen att det är viktigt med utvecklingsbiståndet – att dra in det är att spela Hamas i händerna.

Hur det än är bidrar utvecklingsbiståndet till demokrati, kvinnors rättigheter och så vidare. Att fortsätta att frysa det är inte bra. Vi tyckte inte att det var bra ens från början, men vi sa okej till att frysa det i väntan på Sidas granskning. Nu har Sida kommit med ett svar, och man kan konstatera att det inte är något problem med dessa bistånd. Därför tycker vi att de bör återupptas snarast så att denna otroligt viktiga verksamhet får fortsätta. Som sagt har detta inte med FAC att göra, men det är ändå värt att kommentera.

Anf. 22 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag vill tacka för de föregående inläggen. Jag instämmer helt i det som har framförts från Socialdemokraterna, och jag undrar över samma saker.

Utöver det undrar jag varför man har bytt rubrik från det som tidigare skickades ut där det hette Israel och Palestina till det som nu ligger på bordet där det står Israel och regionen. Jag undrar helt enkelt varför man har valt att byta rubriksättning. Jag tycker att det är mycket märkligt.

Sedan är det otroligt viktigt att få till en permanent vapenvila. Det har sagts tidigare, men jag vill understryka det.

Jag understryker också att biståndet måste återupptas. Detta var mina frågor. Om det inte kommer gehör är jag beredd att anmäla en avvikande ståndpunkt tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Anf. 23 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Jag tackar för frågorna. Jag vill först bara säga att bistandsfrågorna inte är föremål för FAC-behandling. Det är viktigt att vi har detta klart för oss och att den saken är utredd.

När det gäller dagordningen är det en översättning. Jag tittar här på mina tjänstemän, och de bekräftar att det i den engelska ursprungs-

versionen som vi har fått står ”situation in Israel and in the region”. Vi har bara översatt det från engelska till svenska. Jag förstår alltså inte riktigt Rebecca Le Moines fråga. Vi har inte ändrat på FAC:s dagordningspunktstitel för mötet den 11 december från departementets sida.

Eftersom frågorna lyder ungefär likadant från alla kommer jag att behandla dem samlat. Jag börjar med frågan om synsättet när det gäller vapenvila. Sverige stöder EU:s uttalande som uppmanar till omedelbara pauser i fientligheterna och också i inrättandet av humanitära korridorer. Sverige motsätter sig inte en vapenvila om parterna skulle komma överens om en sådan, men vi kan inte ställa krav på att Israel ska avbryta bekämpandet av Hamas, vilket ett krav på ett omedelbart eldupphör skulle kunna tolkas som.

Det är samtidigt viktigt att Israels legitima respons sker i enlighet med folkrätten, precis som jag sa i min inledning – särskilt i den internationella humanitära rätten.

Bosättningsvåldet har också varit uppe för diskussion här. EU:s och Sveriges ståndpunkt är att bosättningspolitiken inte bara undergräver tvåstatslösningen och strider mot folkrätten utan även bidrar till en förhöjd konfliktnivå. Den spända situation som vi nu ser på Västbanken, i tillägg till det som sker i Gaza, innebär en ökad risk för regional eskalering, vilket är väldigt oroande.

EU och Sverige uppmanar alltså Israel att upphöra med bosättnings-expansionen och att leva upp till sina folkrättsliga skyldigheter när det gäller att skydda civilbefolkningen. Detta är något som har betonats i flera av inläggen, och det betonar även regeringen. EU, inklusive Sverige, fördömer tydligt attacker från israeliska bosättare mot palestinier och understryker också vikten av ansvarsutkrävande. Vi noterar att israeliska regeringsföreträdare tar tydligt avstånd från bosättningsvåld, men vi förväntar oss också att effektiva åtgärder vidtas mot detta.

Några har också frågat om viseringsrestriktioner. Några sådana konkreta förslag har hittills inte lagts fram inom EU. Det finns också en viktig skillnad här: Till skillnad från i USA råder det viseringsfrihet för israeliska medborgare till Schengen. Olika former av våldshandlingar av extremistiska bosättare på palestinska områden är dock ett stort och växande problem. Som jag sa nyss är det vår bestämda uppfattning från regeringens sida att även om Israels regering tar avstånd från bosättningsvåldet har effektiva åtgärder mot det inte vidtagits. Sverige anser att det är angeläget att inom EU titta på vad EU kan göra ytterligare i detta avseende.

Anf. 24 ANNA LASSES (C):

Jag försöker tolka vad detta innebär. Det innebär alltså att om Borrells ståndpunkt föreslås bli EU:s ståndpunkt kommer Sverige att aktivt stå för detta. Jag förstår oron för att ett krav på eldupphör skulle kunna misstolkas som att man säger att Israel ska sluta bekämpa Hamas, och det är absolut inte detta någon vill. Det är klart att Israel ska kunna fortsätta bekämpa Hamas. Men i det fall Borrells ståndpunkt är att förespråka ett eldupphör och detta också blir det som föreslås i EU, ska jag då tolka det som att Sverige kommer att backa upp Borrell? Detta är egentligen min fråga.

Jag vet att vi inte har visumkrav för israeler, men om det nu läggs fram ett förslag som det jag har förstått kommer från Belgien med flera – jag vet inte om och när det blir officiellt – ska jag tolka det som att detta skulle kunna vara ett exempel på en åtgärd att vidta med anledning av bosättningsproblematiken?

Anf. 25 DANIEL RIAZAT (V):

Jag uppfattar tyvärr inte i svaret från utrikesministern att det finns en vilja att kräva det jag menar är the bare minimum när det handlar till exempel om vapenvila eller eldupphör eller om sanktioner mot bosättare. Man skulle åtminstone kunna föra fram frågan för att tillsammans med de andra länderna komma fram till hur man konkret ska utforma denna typ av sanktioner. USA kan göra det i form av visum, och EU kan diskutera hur man ska göra det. En sak skulle till exempel kunna vara att införa visumkrav för dem för att på något sätt markera. Ett annat sätt skulle till exempel kunna vara ekonomiska sanktioner, som vi tillämpar mot andra länder och individer. Vi har till exempel beslutat att införa sanktioner mot företrädare för det iranska revolutionsgardet. Man kan göra på samma sätt med illegala bosättare. Det finns många sådana möjligheter som man skulle kunna använda sig av.

Här handlar det för min del om viljan att säga att vi som nation kräver detta i EU och att söka samförstånd med andra länder om att vi vill stoppa de illegala bosättarna. Det räcker inte att vi säger att vi är oroliga över detta och att den israeliska regeringen ska göra något åt det, för de gör uppenbarligen inte något åt det. Egentligen är detta inget nytt – det har bara kommit upp till ytan nu den senaste tiden. Men illegala bosättningar och våld mot civila har pågått under väldigt lång tid.

Vi vet att vi inte kan räkna med att den israeliska statsmakten ska göra något åt detta. Här handlar det om vad den svenska regeringen ska ha för ståndpunkt i EU. Enligt mig bör ståndpunkten vara att man måste driva frågan att EU gemensamt ska komma fram till någon typ av sanktioner mot illegala bosättare.

Om detta inte uttrycks vill jag hålla fast vid att vi anmäler avvikande ståndpunkt gällande både detta och vapenvila. Jag ser det absolut inte som ett tecken på att man på något sätt skulle sända en signal om att Hamas har vunnit. Tvärtom – kampen mot den typen av terrororganisationer måste fortsätta ändå. Detta är inte vad ett eldupphör handlar om, utan det handlar om att sluta mörda civila.

Anf. 26 LINNÉA WICKMAN (S):

Ordförande! Jag tolkar utrikesministern som att den svenska linjen är att inte backa upp Borrells uttalande, i det skede vi är i nu. Om jag gör rätt tolkning – utrikesministern får väl svara sedan – kommer vi socialdemokrater att anmäla en avvikande ståndpunkt. Jag har redogjort för varför vi socialdemokrater i detta mycket allvarliga läge landar i detta, med tanke på situationen för civilbefolkningen i Gaza. Vi tycker att det i detta skede är mycket rimligt att backa upp Josep Borrell, utifrån det som man från FN:s sida har sagt sedan en längre tid tillbaka under dessa två månader av strider.

Jag delar också Vänsterpartiets bild vad beträffar sanktioner och möjligheterna att arbeta med den frågan när det gäller de våldsamma

israeliska bosättarna. Det pågår ändå en diskussion i EU-kretsen om denna fråga – om vilka steg man skulle kunna ta och i vilka delar man skulle kunna ta inspiration av USA i detta arbete.

Jag vill återupprepa att vi också, som det ser ut just nu och utifrån de svar vi har fått, kommer att anmäla en avvikande ståndpunkt gällande detta.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattar att det finns likalydande avvikande ståndpunkter från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet vad gäller eldupphör och sanktioner mot bosättare.

Anf. 28 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Återigen: Som jag sa stöder Sverige naturligtvis EU:s uttalande, som uppmanar till omedelbara pauser i fientligheterna och till inrättande av humanitära korridorer. Sverige motsätter sig inte en vapenvila, om parterna skulle komma överens om en sådan. Men vi upplever inte att vi kan ställa kravet att Israel ska avbryta bekämpandet av Hamas, vilket ett krav på ett omedelbart eldupphör skulle kunna tolkas som. Men det är som sagt viktigt att den legitima respons som Israel utövar sker i enlighet med folkrätten.

Vi noterar också de uttalanden som har gjorts om en humanitär vapenvila. Sverige står bakom EU:s gemensamma position om humanitära pauser, och det är den linje vi ämnar följa.

När det sedan gäller detta med sanktionsfrågor och framför allt viseringar, som frågorna handlade om och mitt svar avsåg, finns det en viktig skillnad mellan EU och USA. Vi har viseringsfrihet i Schengen för israeliska medborgare. Som tidigare migrationsminister kan jag säga att detta är en konstruktion som man behöver fundera igenom noga – går den att ändra på?

Men Sverige anser att det är angeläget att inom EU titta på vad EU kan göra ytterligare, så jag uppfattar att jag och Linnéa Wickman egentligen är överens i det avseendet. Det är inget fel i att titta på fler möjligheter för att komma till rätta med bosättningsvåldet. Det finns ju en bred enighet i nämnden om att detta strider mot folkrätten, och det är något som vi under lång tid har varit kritiska till från Sveriges sida.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Som vanligt gäller både det talade och det skriftliga ordet.

Anf. 30 ANNA LASSES (C):

Jag tolkar detta som att det finns en aktiv vilja att försöka se vad vi kan göra när det gäller bosättningspolitiken. Jag går alltså på det muntliga där.

När det gäller att backa upp Borrell tycker jag nog ändå att Sverige kunde vara lite tydligare, så där vill jag ändå anmäla en avvikande ståndpunkt. Vi bör aktivt backa upp Borrell.

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Jag tolkar det som att det är ungefär samma avvikande ståndpunkt som den från S, V och MP.

Sedan ställer jag frågan till S, V och MP om utrikesministrarnas muntliga svar är tillräckligt eller om ni vill ha specifikt besked gällande viseringar.

2023/24:17
8 december

Anf. 32 ANNA LASSES (C):

När det gäller viseringar står jag inte bakom regeringens ståndpunkt.

Anf. 33 ORDFÖRANDEN:

Det förstod jag, men jag frågade S, V och MP.

Anf. 34 DANIEL RIAZAT (V):

Jag har inte sagt något konkret om vad som ska göras. Vi håller från alla partier med varandra om att Sverige bör hitta någon typ av samförstånd, en gemensam linje, med de andra länderna gällande bland annat den linje som USA har haft. I deras fall handlar det om viseringar. I Europa måste det förmodligen handla om något annat, men vi vill ändå se någon typ av fördömande av och sanktioner mot de illegala bosättarna. Det är detta det handlar om. Om det ska handla om visum eller om något annat går jag inte in på i detalj. Därför uppfattar det som att vi har en gemensam linje.

Anf. 35 ORDFÖRANDEN:

Jag förstår. Jag undrade om utrikesministrarnas svar när det gäller bredare sanktioner var tillräckligt, men jag uppfattar att det inte var det.

Anf. 36 LINNÉA WICKMAN (S):

Jag instämmer också i det som lyfts upp från Vänsterpartiet. Det jag vill vara tydlig med och som är nyckeln för oss socialdemokrater i detta är att Sverige aktivt ska driva frågan om sanktioner. Jag får väl ta på mig att jag kanske influerade diskussionen eftersom jag hänvisade till USA och de saker de har kunnat göra utifrån sin rådighet. Men huvudpoängen är att Sverige behöver driva frågan om sanktioner och se vad man ytterligare kan göra – inte bara invänta att ett sådant förslag ska finnas på bordet utan aktivt driva frågan. Här uppfattar jag en skillnad i vad vi säger i det här rummet.

Anf. 37 ORDFÖRANDEN:

Då uppfattar jag det som att det finns likalydande avvikande uppfattningar från S, V, C och MP vad gäller eldupphör i enlighet med Borrells förslag samt från S, V och MP vad gäller att aktivt driva på för sanktioner. Har utrikesministern något att tillägga? Nej.

Med dessa avvikande ståndpunkter kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Sahel, en diskussionspunkt.

Anf. 38 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Dagordningens tredje diskussionspunkt gäller Sahel. Rådet förväntas ha en diskussion om hur EU:s samlade engagemang i Sahel och Västafrika kan utformas framöver. Diskussionen är nästa steg i den strategiska översyn som EU:s höga representant Borrell tog initiativ till efter kuppen i Niger i juli.

Under hösten har situationen i Sahel och övriga Västafrika varit föremål för behandling såväl på tjänstemannanivå som i Europeiska rådet. Vid Europeiska rådets möte den 26–27 oktober bekräftade stats- och regeringscheferna EU:s fortsatta engagemang i Sahel och bad den höga representanten Borrell och kommissionen att presentera optioner för detta ändamål.

Regeringen välkomnar inriktningen från Europeiska rådet liksom en fortsatt diskussion om hur EU på bästa sätt bidrar till att hantera de många utmaningar som präglar Sahel och övriga Västafrika. Militära maktövertaganden, instabilitet och humanitära kriser innebär ett ökat hot från terrorism och organiserad brottslighet men även utmaningar i form av irreguljär migration och ett växande ryskt inflytande.

EU:s engagemang i regionen är således både viktigare och svårare än någonsin. Säkerhetssituationen har förvärrats i och med den hastiga avvecklingen av FN-insatsen Minusma i Mali, vilket försämrat möjligheten att stödja lokalbefolkningen. Fyra av fem länder i Sahel leds i dag av militärjuntor, vilket komplicerar förutsättningarna för stöd på säkerhetsområdet till länderna i regionen.

Tidigare i veckan meddelade militärregeringen i Niger att man säger upp avtalet om EU:s civila krisinsats Eucap Sahel Niger. Insatsen är en viktig del av EU:s samarbete med Niger för att stödja arbetet mot irreguljär migration, och om beslutet genomförs riskerar det att få konsekvenser för Europa.

Våldsamma extremistgrupper med nära koppling till organiserad brottslighet har utökat sin närvaro i de västafrikanska kuststaterna. EU:s långvariga engagemang i Sahel behöver därför utvidgas till att omfatta även andra länder i regionen.

Regeringen avser att verka för ett enigt, sammanhållet och långsiktigt EU-agerande. För regeringen är det en självklarhet att EU:s stöd inte får komma militärjuntorna till del. EU:s arbete bör bidra till att stötta lokalbefolkningarna och civilsamhället och stärka deras möjligheter att verka för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer.

Vi bör rikta våra insatser mot områden där EU bäst kan leverera resultat. EU ska fortsätta att stödja regionala samarbetsinitiativ som Ecowas, men med tydliga signaler om vikten av lokalt ägarskap.

EU bör fördjupa stödet till och utbytet med samarbetsvilliga stater i regionen som hotas av terrorism och organiserad brottslighet, och EU bör också samarbeta med USA och andra likasinnade i frågor där våra intressen sammanfaller.

Anf. 39 DANIEL RIAZAT (V):

I mångt och mycket är vi överens här – jag tror inte att jag kommer att ha någon avvikande ståndpunkt. Däremot vill jag göra ett medskick, som jag också har gjort tidigare.

Det handlar om att vi å ena sidan från de europeiska länderna pratar om att driva frågan om demokrati i till exempel Sahel, som i detta fall. Vi pratar just nu också om en fruktansvärd situation i ett antal länder med militärkupper och liknande. Men å andra sidan menar jag att vi också bidrar till att destabilisera regionen genom handelsavtal som också är ganska fruktansvärda.

Jag har själv varit på plats i till exempel Gambia och träffat såväl reger-

ingsrepresentanter som EU-representanter gällande EU:s fiskeavtal med Gambia. Liknande fiskeavtal har upprättats med ett antal andra länder i Västafrika. Även Kina och Ryssland har liknande avtal med dessa länder. Resultatet av dessa avtal har varit att EU, utifrån de rapporter som vi har fått, ger Gambia 500 000 euro per år för att kunna tömma deras hav på fisk. Och människor som bor i Västafrika får inte tillgång till fisken. Det är till och med så att västafrikaner inte ens får arbeta på EU:s fartyg på plats. Det gäller även de kinesiska och de ryska fartygen som finns på plats.

Detta bidrar till att denna typ extremistgrupper i en tid av extrem fattigdom, korrupta ledare etcetera kan använda sig av en retorik där de säger: Kolla vad Europa gör med våra hav. De tömmer våra hav. Vi får inte ta del av de resurser som vi själva har.

Detsamma gäller även Kina och andra länder som utnyttjar dessa länder utifrån en nykolonial strategi, kan man säga. De tar över genom handelsavtal.

Hur ser Sverige på detta? Jag menar att det är märkligt att uttrycka bekymmer över situationen där när vi också bidrar till att detta fortsätter och till att fattigdomen ökar i dessa länder genom dessa avtal. Hur ser utrikesministern på detta?

Anf. 40 MARKUS SELIN (S):

Herr ordförande! Jag tänkte ställa en fråga om det ryska inflytandet. Vi vet att den dåvarande privata ryska slödder- och packarmén har varit aktiv i Mali, Sudan, Libyen, Centralafrikanska republiken, Madagaskar och troligtvis i fler. Jag behöver här inte redogöra för hela bakgrunden med vad som hände under midsommarhelgen och vad som hände i augusti. Prigozjin förolyckades i en "flygolycka". Nu har denna privatarmé förstärkts, och vi vet vad de ryska intressena gör i Afrika. För att låna utrikesministrarnas träffande ord handlar det om neokolonialism.

Här står vi nu. Vi vet att vi i riksdagen vill terrorklassa Wagnergruppen, som nu är förstärkt. Men vi vet viljeinriktningen i fråga om detta.

Min fråga till utrikesministern kretsar kring hur utrikesministern ska hantera strategin i EU-sammanhang. Vi måste ha en tydlig hållning. Vi kan inte möta vidriga folkrättsbrott i Afrika genom att dra oss tillbaka, som utrikesministern nämnde när det gäller till exempel Minusma. Anledningen var i huvudsak att vi inte kunde hantera den ryska privatarmén som nu är förstärkt.

Anf. 41 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr ordförande! Jag lyssnade med stort intresse på Daniel Riazats diskurs. Den är inte utan intresse, men den är något bredare än den diskussion som vi kommer att ha på FAC.

Jag har inte så mycket att tillägga till detta annat än att vi självklart behöver arbeta med regionen på flera olika nivåer samtidigt.

När det gäller frågan från Markus Selin kan jag säga att det ryska inflytandet i Sahel är någonting som regeringen ser med stort allvar på, inte minst på grund av den så kallade Wagnergruppens aktiviteter. Sverige har föreslagit att den gemensamma förmågan att motverka rysk desinformation ska stärkas i bland annat Sahel och också upprättat en task force för detta. Det var någonting som skedde under det svenska ord-

förändskapet i våras för att kunna möta denna ryska desinformation.

Det behöver pekas ut att EU:s handlingsplan för att hantera de globala konsekvenserna av Rysslands aggression mot Ukraina också är ett väldigt viktigt verktyg här.

Sveriges historiska engagemang för demokrati och för utveckling i Afrika gör att Sverige är en trovärdig och därmed en viktig aktör i detta sammanhang. Det är också anledningen till att vi från regeringens sida har varit framåt lutade i denna fråga.

När det gäller Wagnergruppen i stort framhöll regeringen på EU:s försvarsministermöte i november vikten av en gemensam strategi för att förhindra fortsatt etablering av Wagnergruppen. Och Sverige deltar aktivt i diskussioner i frågan i olika internationella forum på ministernivå liksom i en arbetsgrupp under det samarbetsformat som initierats av länder som deltog i Task Force Takuba, som var ett av de samarbeten, utöver Minusma, som ägde rum. Detta får då diskuteras, och man får hitta gemensamma ansatser avseende Wagnergruppen.

Det kan också vara värt att notera, apropå historieskrivningen, för dem som minns att skälet till att vi såg oss tvingade att avveckla Minusma var att militärjuntan valde att involvera Wagnergruppen i det gemensamma försvaret. Och det var fullständigt otänkbart, inte bara för Sverige utan också för andra länder, att svensk trupp skulle tjänstgöra sida vid sida med förband i Wagnergruppen. Och detta finns det naturligtvis en bred enighet om här i EU-nämnden. Men det kan vara värt att peka ut detta för historieskrivningen kring varför det har blivit svårare och svårare för oss att delta i denna typ av insatser på marken. Därför måste vi arbeta strategiskt med denna fråga i hela EU-kretsen.

Anf. 42 REBECCA LE MOINE (MP):

Jag vill bara säga att jag håller med om det som Vänsterpartiet har framfört. Jag tycker att det är relevant, eftersom det i den svenska ståndpunkten står att ”regeringen anser att EU:s arbete bör bidra till stabilisering och utveckling genom att stödja lokalbefolkningar”.

Om man gör detta med ena handen samtidigt som man med andra handen dammsuger de resurser som lokalbefolkningen har kunnat förlita sig på tidigare, det vill säga fiske, lokal matproduktion med mera, blir det två helt olika budskap i två helt olika riktningar så att säga.

Det är viktigt som ett medskick att man tar med in i arbetet att fiskeavtal och handelsavtal inte skrivs enbart för att gynna stora aktörer utan också kommer lokalbefolkningen till del. I praktiken skulle det innebära att man omförhandlar till exempel olika fiskeavtal utifrån dagens lite mer moderna tankesätt och moraliska ståndpunkt förhoppningsvis för att se till att detta också kan stabiliseras så att lokalbefolkningen får ta del av sina traditioner och sina naturresurser och att dessa naturresurser inte dammsugs upp av EU.

Anf. 43 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

I sak ligger fokuset just nu på humanitärt stöd. Det är väldigt svårt att i detta läge diskutera ett långsiktigt stödåtagande just på grund av de förutsättningar som jag har redovisat för nämnden.

Anf. 45 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr ordförande! Dagordningens fjärde diskussionspunkt är den utrikespolitiska dimensionen av ekonomisk säkerhet. Frågan skulle ha diskuterats vid rådets möte den 13 november. Men på grund av tidsbrist sköts diskussionen upp.

Kommissionens meddelande om en europeisk strategi för ekonomisk säkerhet presenterades den 20 juni i år. Syftet med strategin är att skapa en ram för en tillförlitlig bedömning och hantering av risker för den ekonomiska säkerheten på EU-nivå, på nationell nivå och på företagsnivå, och detta samtidigt som EU bevarar och ökar den ekonomiska dynamiken.

Utgångspunkten är en kartläggning av risker för unionens ekonomiska säkerhet. Och här lyfter man fram leveranskedjors motståndskraft – olika former av säkerhet, från fysisk till teknisk och cybersäkerhet samt ekonomiska beroenden och ekonomiskt tvång.

EU:s möjliga åtgärder för att minska dessa risker har samlats i tre kategorier. Det handlar om att skydda mot ekonomiska säkerhetsrisker, om att främja EU:s ekonomiska bas, konkurrenskraft och tillväxt och om internationella partnerskap för att främja ekonomisk säkerhet.

Det är en noggrann granskning av riskerna som ligger till grund för strategin, men också en medvetenhet om att det ibland kan finnas en spänning mellan att stärka den ekonomiska säkerheten och att säkerställa att EU fortsätter att dra nytta av en öppen ekonomi.

Syftet med strategin är att skapa en ram för en tillförlitlig bedömning och hantering av risker för den ekonomiska säkerheten på EU-nivå, nationell nivå och företagsnivå. Samtidigt ska man bevara och öka den ekonomiska dynamiken.

Strategin bygger vidare på det arbete som redan har inletts på EU-nivå, inklusive tillämpningen av redan befintliga verktyg. De flesta av initiativen som nämns i strategin finns redan eller håller på att förhandlas i andra rådskonstellationer, och jag ska inte gå in på dem. Men jag vill kortfattat nämna de initiativ som faller under den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, alltså Gusp.

Avsikten är att ekonomisk säkerhet i högre grad ska integreras i Europeiska unionens yttre åtgärder och att samarbetet med tredjeländer ska intensifieras i frågor som rör ekonomisk säkerhet. Det senare kan även omfatta frihandelsavtal och multilateralt samarbete. Regeringen välkomnar dessa ansatser och framhåller vikten av nära samarbete med USA, Storbritannien och likasinnade länder från den indopacifiska regionen och andra regioner.

Partnerskap och samarbete med tredjeländer är nödvändigt för att säkerställa tillgången på teknologi, kapital, kunskap, råmaterial och komponenter med mål om ökad motståndskraft och fortsatt öppenhet samt minskade sårbarheter och riskfyllda beroenden visavi i synnerhet auktoritära stater.

Det handlar också om att undersöka om den riktade användningen av instrument för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken kan

användas i syfte att stärka EU:s ekonomiska säkerhet. Det inkluderar unionens verktyg för hybrid- och cyberdiplomati samt utländsk informationsmanipulering och inblandning. Exempel på sådana instrument är riktade sanktioner, gemensamma utpekanden samt gemensam strategisk kommunikation syftande till att möta desinformationskampanjer.

Området innefattar också stöd och samarbeten med partnerländer som utsätts för fientlig påverkan.

Det framhålls också att partnerskap och samarbete med tredjeländer är nödvändigt för att säkerställa tillgången på teknologi, kapital, kunskap, råmaterial och komponenter.

Regeringen välkomnar en balanserad europeisk ansats om hur EU på ett bättre sätt kan skydda gemensamma värderingar och intressen och stärka vår säkerhet, detta samtidigt som vi upprätthåller ambitionen att stärka Europas långsiktiga konkurrenskraft och produktivitet.

Det är också viktigt att EU:s arbete med ekonomisk säkerhet inte bidrar till att EU uppfattas som protektionistiskt.

Regeringen anser att en balanserad politik om ekonomisk säkerhet ska baseras på en grundlig analys av nuvarande och framtida hot och risker samt om befintliga verktyg och marknadsmekanismer kan användas för att hantera sådana utmaningar. Först därefter bör nya verktyg övervägas.

Det finns också förslag om att se över ändamålsenligheten i EU:s förordning om exportkontroll av produkter med dubbla användningsområden. Det är regeringens uppfattning att det internationellt etablerade exportkontrollregelverket, där kontrollistor över produkter med dubbla användningsområden utarbetas i de multilaterala exportkontrollregimerna, har tjänat EU väl. Och det bör fortsatt utgöra grunden för EU:s kontrollista över produkter med dubbla användningsområden.

Det ska också framhållas att frågan, som har en koppling till nationell säkerhet, är just nationell. Det är viktigt att kompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaterna respekteras.

Anf. 46 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr ordförande! Jag tackar utrikesministern för detta.

Jag kan konstatera att utrikesministern har med sig en starkare ståndpunkt att driva i utrikesministerkretsen än den som regeringen skickade med handelsministern. Men det kan också tarva sin förklaring. Nu finns det tillagt i ståndpunkten att man ska jobba med ”ökad motståndskraft och fortsatt öppenhet – samt minskade sårbarheter och riskfyllda beroenden visavi i synnerhet auktoritära stater”.

Det vore bra om utrikesministern kunde nämna några av dessa auktoritära stater. Inte minst är i alla fall jag intresserad av om detta berör handel och relationer med Kina. Vi har kunnat konstatera att det åtminstone inte än har lyfts fram i handelsministerkretsen.

Anf. 47 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Syftet med denna övning är kanske inte just att göra utpekanden utan att lägga grunden för att vi ska kunna peka ut stater i framtiden. Det är dock ingen hemlighet – kommissionens president von der Leyen har varit mycket tydlig med detta – att vi till exempel i relation till Kina bör satsa på en politik som handlar om de-risking snarare än decoupling. Vi måste

också väga in de behov vi har av nära samverkan med Kina till exempel när det gäller klimatfrågorna. Utan att samverka med Kina i de frågorna kommer vi inte att kunna göra framsteg.

Det handlar om att väga av vid vilka tidpunkter det är lämpligt att ägna sig åt de-risking. Vid andra tidpunkter handlar det om att skapa förutsättningar för samarbete. Man får inte lov att vara naiv när det gäller Kina; detta kan sägas helt öppet, för det har statsministern sagt vid flera tillfällen. Det är också regeringens politik.

I detta fall är det viktigt att komma ihåg att syftet med diskussionen på FAC framför allt är att lägga grunden för hur vi operativt ska kunna arbeta med dessa frågor i EU. Det handlar om en räkka av problem som vi ställs inför, som blev särskilt synliga under covid. Det handlar till exempel om leveranskedjornas betydelse för den europeiska ekonomin.

Anf. 48 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag är lite nyfiken på synen på att man kan spekulera i mat och på det sättet driva upp priserna. Livsmedel ses som vilken handelsvara som helst, och olika spekulanter som vill göra stora vinster kan driva upp priserna så att det drabbar konsumenter.

Är detta något som över huvud taget finns med i diskussionerna? Jag tycker att det är en väldigt viktig fråga när det gäller säkerhet, robusthet och resiliens.

Jag är också lite nyfiken på råmaterial. Jag önskar kanske att man inte stannar där utan också tänker på till exempel konstgödsel, som vi är väldigt beroende av. Det kräver konfliktmineral från till exempel Västsahara. Finns hela jordbruksdimensionen med i dessa diskussioner? Det är en väldigt stor del. Om vi inte får till ett jordbruk som är mer cirkulärt och resiliент kommer det också att påverka den ekonomiska säkerheten och resiliensen.

Anf. 49 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Som jag sa är det viktigt att vi väger av att EU:s arbete med ekonomisk säkerhet inte bidrar till att EU uppfattas som protektionistiskt. Detta innefattar också de aspekter som Rebecka Le Moine tog upp gällande handel med livsmedel på världsmarknaden. Det handlar om att ha ett balanserat förhållningssätt.

När det gäller råmaterial behöver man inte gå så långt som till Västsahara. Vi har ett land öster om oss – Belarus – vars främsta exportvara och intäktskälla är fosfat, eller pottaska, som är ett väldigt viktigt medel för jordbruk och konstgödsel. Man behöver verkligen sätta in detta i ett utrikespolitiskt perspektiv; det håller jag med om.

Anf. 50 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 8, Övriga frågor.

Anf. 51 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! I samband med mötet anordnas en frukost med Armeniens utrikesminister Ararat Mirzojan och en middag med den belarusiska

2023/24:17
8 december

oppositionspolitikern Svetlana Tichanovskaja. I anslutning till mötet äger även ett ministermöte inom ramen för det östliga partnerskapet rum.

Anf. 52 ORDFÖRANDEN:
Vi tackar för informationen.

Anf. 53 ORDFÖRANDEN:

Jag hälsar EU- och Nordenminister Jessika Roswall, Christian "Sherpa" Danielsson och övriga medarbetare varmt välkomna till dagens EU-nämndsmöte.

Vi börjar med dagordningspunkt 6 på allmänna rådet, som handlar om slutsatser om utvidgningen och stabiliserings- och associeringsprocessen.

Anf. 54 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Allmänna rådet förväntas anta slutsatser om utvidgningen och stabiliserings- och associeringsprocessen. Rådsslutsatserna utgör rådets svar på kommissionens utvidgningspaket, som presenterades den 8 november. Det är utrikesministern som ansvarar för denna dagordningspunkt, så jag lämnar över ordet till honom.

Anf. 55 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Utvidgningspaketet utgör en central del i arbetet med att slå fast den närmaste inriktningen för utvidgningspolitiken. Slutsatserna redogör för rådets syn på reformläget i de tio länder som omfattas av EU:s utvidgningsprocess, det vill säga de sex länderna på västra Balkan samt Ukraina, Moldavien, Georgien och Turkiet.

Slutsatserna bekräftar vikten av att länderna når upp till högt ställda reformkrav för att ett medlemskap i unionen ska kunna bli aktuellt. Rättsstatens principer, demokrati samt välfungerande ekonomi och förvaltning står fortsatt i centrum. Även detta betonas i slutsatserna, som regeringen avser att stödja.

I förhandlingarna, som inleddes i mitten av november, har Sverige framhållit vikten av en trovärdig och meritbaserad utvidgningsprocess. Sverige har bevakat att slutsatserna betonar vikten av att länderna stärker sina reformansträngningar. Detta är särskilt angeläget i frågor om rättsstatens principer, demokrati och grundläggande rättigheter liksom avseende åtgärder mot korruption och organiserad brottslighet. Framsteg på dessa områden är avgörande för takten i EU-närmandet.

Ordförande! Kommissionen kom i sitt meddelande, som ingick i utvidgningspaketet, med fyra huvudsakliga rekommendationer till rådet.

Kommissionen rekommenderar rådet att inleda anslutningsförhandlingar med Ukraina och Moldavien. Kommissionen rekommenderar vidare rådet att anta förhandlingsramverken när Ukraina och Moldavien har vidtagit vissa nyckelåtgärder. Kommissionen står redo att rapportera till rådet senast i mars 2024 om framstegen kopplade till dessa åtgärder.

Kommissionen rekommenderar rådet att bevilja Georgien kandidatlandsstatus under förståelsen att ett antal åtgärder vidtas. Kommissionen rekommenderar även rådet att inleda anslutningsförhandlingar med Bosnien och Hercegovina när nödvändig grad av efterlevnad av medlemskapskriterierna har uppnåtts.

Kommissionen kommer att övervaka framstegen och efterlevnaden i dessa avseenden och rapportera till rådet senast i mars 2024.

I anslutning till utvidgningspaketet presenterade kommissionen också ett förslag om en ny särskild tillväxtplan för västra Balkan i syfte att knyta länderna, deras ekonomier och deras befolkningar närmare EU under anslutningsprocessens gång. Förhandlingarna om rådsslutsatser pågår nu med sikte på antagande vid allmänna rådets möte den 12 december och endossering vid Europeiska rådets möte den 14–15 december.

Det är sannolikt att beslut om kommissionens fyra huvudsakliga rekommendationer överläts till Europeiska rådet. Statsministern återkommer till nämnden inför Europeiska rådets möte nästa vecka.

Kommissionen presenterade årets paket i en tid när EU:s utvidgning åter har hamnat högt på den politiska dagordningen. Vid Europeiska rådets informella möte i Granada i oktober bekräftade EU:s stats- och regeringschefer att utvidgningen utgör en geostrategisk investering i fred, säkerhet, stabilitet och välbefinnande. Regeringen anser att det är av vikt att behålla EU-enigheten i detta avseende. Det nya säkerhetspolitiska läget i Europa gör detta ännu mer angeläget. När kommissionens ordförande Ursula von der Leyen presenterade utvidgningspaketet den 8 november talade hon om utvidgningen som ett avgörande politikområde för EU och framhöll ekonomiska och geopolitiska skäl.

Vad gäller kommissionens rekommendationer om Ukraina, Moldavien, Georgien och Bosnien och Hercegovina finns det bland EU:s medlemsstater redan nu ett förhållandevis brett stöd för att följa kommissionens rekommendation om beslut att inleda anslutningsförhandlingar med Ukraina och Moldavien.

Regeringen välkomnar kommissionens rekommendation om att öppna anslutningsförhandlingar med Ukraina. Rekommendationen är ett kvitto på de imponerande reformsteg som Ukraina har tagit trots det pågående anfallskriget mot landet.

Regeringen välkomnar också kommissionens rekommendation att inleda medlemskapsförhandlingar med Moldavien. Regeringen håller med om kommissionens bedömning att Moldavien har gjort imponerande reformframsteg på alla de nio områden där sådana efterfrågades i samband med att landet fick kandidatlandsstatus.

Kommissionens rekommendation avseende Moldavien är identisk med rekommendationen avseende Ukraina, och dessa rekommendationer bör behandlas på samma sätt. Regeringen avser därför att stödja ett beslut om att inleda anslutningsförhandlingar med Ukraina och Moldavien fattas vid allmänna rådet i december och sedan endosseras av Europeiska rådet i december, i linje med kommissionens rekommendation.

Regeringen avser också att verka för att kommissionen ska börja förbereda förhandlingsramverken för Ukraina och Moldavien parallellt för antagande av rådet i snar anslutning till kommissionens utlovade återskriftningsrapport senast i mars 2024 samt inleda screeningprocessen, vilket man i utvidgningsrapporten har aviserat att man står redo att göra.

När det gäller kandidatlandsstatus för Georgien respektive öppnande av anslutningsförhandlingar med Bosnien och Hercegovina pågår fortfarande diskussioner bland EU:s medlemsstater om hur rådet bör svara på kommissionens rekommendationer. Det sannolika utfallet avseende Georgien är att EU:s medlemsstater kommer att följa kommissionens

rekommendation om kandidatlandsstatus för Georgien under förståelsen att vissa åtgärder vidtas.

Kandidatlandsstatus med koppling till fortsatta kriterier, inklusive om ett korrekt genomförande av nästa års parlamentsval och ökad anslutning till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, bedöms vara det bästa sättet att värna den fortsatta EU-närmandeprocessen och det starka folkliga stödet för EU samt att begränsa risken för en georgisk omorientering mot Ryssland.

Regeringen kan acceptera kommissionens rekommendation om kandidatlandsstatus för Georgien under förståelsen att ett antal reformåtgärder vidtas.

Kommissionen rekommenderar att rådet inleder anslutningsförhandlingar med Bosnien och Hercegovina när nödvändig grad av efterlevnad av medlemskapskriterierna har uppnåtts. Regeringen stöder denna rekommendation.

Herr ordförande! Regeringen anser att utvidgningsprocessen är central för att skapa förutsättningar för en god utveckling och säkerhet i Europa. I den geopolitiska kontexten efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina är det särskilt angeläget att stärka EU:s band till närområdet. Utvidgningsprocessen är ett viktigt verktyg för detta ändamål liksom för att stötta Ukraina.

EU behöver vara tydligt med att anslutning till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik förväntas av de länder som vill bli medlemmar. EU bör också uppmuntra de länder som faktiskt redan anslutit sig fullt ut till EU:s utrikes- och säkerhetspolitik. Alla länder i utvidgningsprocessen bör i sitt geopolitiska vägval tydligt ta ställning för EU och EU:s värderingar.

EU-närmandet ska vara meritbaserat. Medlemskap i EU är aktuellt först när alla villkor uppfyllts. Samtidigt ska EU hålla vad som lovats när kriterierna för att gå vidare i processen har uppfyllts.

Sammantaget stöder regeringen alltså kommissionens rekommendationer i utvidgningspaketet såväl vad gäller Ukraina och Moldavien som vad gäller Georgien och Bosnien och Hercegovina. Det finns emellertid ett orosmoln inför kommande veckas hantering. En medlemsstat, Ungern, signalerar att man ännu inte är redo att fatta beslut om förhandlingsstart med Ukraina. Samtal pågår.

Vi kan konstatera att det överlag finns ett brett stöd för att inleda anslutningsförhandlingar med Ukraina och att regeringens förhoppning är att unionen enat ska kunna ställa sig bakom kommissionens positiva rekommendation.

Anf. 56 MATILDA ERNKRANS (S):

De dagordningspunkter som vi hanterar här handlar ju om rådsslutsatserna om utvidgningen. Regeringens ståndpunkt är att man stöder att rådsslutsatserna om utvidgningen antas. Detta är ju ett omfattande dokument där det finns kommentarer om betydligt fler länder än Ukraina, Moldavien, Georgien och Bosnien och Hercegovina. Jag vill fråga om det faktiskt är så att regeringens ståndpunkt är att man ställer sig bakom att rådsslutsatserna om utvidgningen antas, att detta gäller hela dokumentet och att det handlar om att behålla EU-enigheten vad gäller utvidgningen.

Med detta sagt blir det diskussioner på olika ställen här. Man får gärna säga något om hur regeringen avser att bidra till att EU-enigheten finns på plats, då det är alldeles uppenbart att Orbán, Fidesz och Ungern aktivt motarbetar denna enighet, och vilka initiativ Sverige tänker ta för att få detta på plats.

Det är klart att det är viktigt att det blir bra, att det går rätt till, att det blir en trovärdig och meritbaserad process, att länder genomför de reformer som behövs och att det går i rätt riktning. Vi får också minnas att det för Sverige, när vi själva blev medlemmar i EU, var ett stort åtagande och att det tog många år innan vi kom in i EU-medlemskapet.

Jag noterar att regeringen är imponerad av de reformer som har gjorts av Ukraina och Moldavien i svåra situationer, men det är viktigt att särskilt följa upp det som återstår av de reformer som vi vill att Ukraina och Moldavien ska genomföra.

Jag tror att jag stannar där, men jag tycker att det är viktigt att få tydliga besked från regeringen gällande om det stämmer att man tänker rösta för hela dokumentet med rådsslutsatser och särskilt följa upp de reformer som återstår, inte minst när det gäller Ukraina och Moldavien, och om vad Sverige tänker göra för att vi ska få EU-enighet så att vi kan gå vidare med den så viktiga EU-utvidgningen, som vi gärna vill se.

Anf. 57 DANIEL RIAZAT (V):

Det var mycket som kommenterades från utrikesministern, förutom Turkiet. Det tycker jag är lite intressant.

I rådsslutsatserna uttrycks en hel del oro över tillbakagången i Turkiet när det gäller situationen för demokrati och mänskliga rättigheter i landet, relationen till närliggande länder, bland annat situationen med Cypern, och Turkiets roll i destabiliseringen av området. I rådsslutsatsernas sista stycke om Turkiet står också att kommissionen ser med stor oro på att Turkiet fortsätter att flytta längre och längre bort från Europeiska unionen. Det är flera sidor där oro uttrycks över situationen för mänskliga rättigheter.

Vi vet att Turkiet har tagit kraftfull ställning, inte för Palestina utan för Hamas. President Erdoğan har vid ett flertal tillfällen tydligt markerat att han ställer sig bakom Hamas som organisation.

Utöver detta vet vi att situationen för oppositionen i Turkiet är fruktansvärd. Ledaren för det andra största oppositionspartiet sitter fortfarande fängslad efter ett antal år utan någon som helst rättvis rättegång.

Vi vet att situationen för flyktingar är under all kritik, vilket gör att man i slutsatserna har tagit upp också den situationen med oro. Man har krävt att Turkiet ska hålla sig till de avtal och konventioner som finns gällande mottagande av flyktingar.

Vi vet också att Turkiet i sina internationella relationer i mångt och mycket fortsätter att närma sig Ryssland. Här är det helt klart att Sveriges ståndpunkt om Turkiet har förändrats utifrån att regeringen vill vara försiktig med hur man uttalar sig på grund av Natoprocessen. Jag och Vänsterpartiet är inte de största fansen av den processen, så jag uttrycker mig lite mer öppet.

Ställer sig den svenska regeringen bakom den oro som EU-kommissionen har uttryckt gällande situationen i Turkiet och med Turkiet?

Ställer man sig bakom att Turkiet går åt fel håll, politiskt och utifrån demokrati och MR-perspektiv? Det vore bra ifall det blev sagt.

Ställningstagandet handlar inte enbart om Moldavien och Ukraina, utan det handlar också om Turkiet. Då vill jag veta vad den svenska regeringen tycker om situationen med Turkiet, eftersom de är en del av utvidgningsprocessen.

För vår del har ingenting förändrats. Folk är fortfarande fängslade, det sker tortyr i fängelser i Turkiet, det etableras illegala bosättningar i Syrien av bland annat Turkiet, Turkiet fortsätter att destabilisera regionen och hjälpa de extrema rörelser som finns i området och de dödar civila i sina grannländer. Jag vill veta hur regeringen ser på detta.

Anf. 58 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Jag börjar svara, och sedan tar Tobias Billström vid alldeles strax. Jag tänkte bara svara lite kort och övergripande på det som Matilda Ernkrans lyfte upp.

Precis som Matilda Ernkrans säger tar vi ställning till hela paketet. I den skriftliga kommenterade dagordningen, som nämnden har tagit del av, står det just att regeringen välkomnar hela paketet, så det är i den formen.

Matilda Ernkrans snuddade också vid det som utrikesministern lyfte fram, att det är meritbaserat och att det är viktigt att hålla fokus på det. Men detta är en fråga för ett senare skede. Det råder inga delade meningar om detta hos vare sig regeringen eller nämnden.

Anf. 59 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Vi börjar med de frågeställningar som lyftes upp. När det gäller vad den ukrainska regeringen har åstadkommit och hur vi avser att fortsätta att bevaka framstegen från svensk sida vill jag säga att den ukrainska regeringen har visat ett bra facit när det gäller reformgenomförandet. Kommissionens bedömning är att landet redan har uppfyllt över 90 procent av de uppställda rekommendationerna. Ukraina har goda förutsättningar att genomföra ytterligare reformer innan vi kommer till den punkten att förhandlingsramverket ska antas i rådet.

När det gäller de åtgärder som EU-kommissionen har efterfrågat dessförinnan vill jag nämna fyra viktiga punkter:

- anta en lag som höjer gränsen för personalnumerären för Ukrainas nationella byrå för korruptionsbekämpning, alltså NABU, och reformera antikorrupsionslagstiftningen i syfte att lyfta vissa begränsningar för myndigheten för förebyggande av korruption, NACP
- verifiera tjänstemäns tillgångsdeklarationer även efter den initiala verifieringsprocessen
- anta en lag som reglerar lobbingsverksamhet i linje med europeiska standarder som en del i handlingsplanen mot oligarki
- revidera lagstiftningen rörande nationella myndigheter samt för detta relevanta delar i lagarna om språk, medier och utbildning.

Kommissionen efterfrågar även att Ukraina fortsätter att bekämpa korruptionen genom att kunna visa upp ytterligare korruptionsutredningar och

fällande domar.

Sammantaget är det en tydlig och bra plan som regeringen helt ställer sig bakom, och vi tycker att kommissionen och Ukraina ska fortsätta att jobba med detta. Vi välkomnar att Ukraina fortsätter att ta konkreta steg för att bekämpa korruption. Det finns fortfarande utmaningar med korruption i landet, men det är tydligt att president Zelenskyj och den ukrainska regeringen prioriterar kampen mot korruption. De åtgärder som vidtagits under året är också ett bevis för detta.

När det gäller förhandlingarna i rådet är det, som vi alla vet, så att den svenska regeringen kommer hit till EU-nämnden för att söka mandat för att vi ska kunna förhandla å vårt lands vägnar i de diskussioner som påbörjas i GAC och sedan går vidare till Europeiska rådet, precis som regeringen har redogjort för här i nämnden. Vår linje är tydlig. Vi bör naturligtvis uppnå enighet i dessa frågor så att vi kan fatta ett beslut.

Apropå Daniel Riazats frågor är Turkiet ett kandidatland. Kommissionens senaste framstegsrapport pekar på flera demokratiska brister i Turkiet, men man lyfter också fram mer positiva aspekter som landets marknad, finanssystemet med mera. Samarbetet när det gäller migration omnämns dessutom särskilt som positivt i rapporten.

Sverige har åtagit sig att stödja ansträngningarna för att återuppliva Turkiets EU-anslutningsprocess efter att Turkiet har godkänt vår Nato-ansökan. Det är ingen ny politik att Sverige är positivt till ett EU-närmande för Turkiet, men vår inställning till en meritbaserad process kvarstår alltså. Den har varit tydligt uttalad i alla sammanhang där vi haft möjlighet att ge uttryck för den.

Anf. 60 DANIEL RIAZAT (V):

Jag tycker att det är relevant att veta vad den svenska regeringen tycker och driver när det gäller ett land vars president stöttar bland annat Hamas, som närmar sig Putin och som annekterar områden i sitt närområde. Om det hade varit vilket annat land som helst vet vi hur det hade låtit ifrån denna nämnd. Vi vet också hur det lät gällande Turkiet innan alla helt plötsligt började kolla åt andra hållet när det gäller de grova brott mot mänskligheten som den turkiska staten begår, bland annat mot kurderna.

Landets tredje största parti har fått byta namn och ändra organisation tre gånger under de senaste fem åren. Deras ledare sitter i fängelse. Deras parlamentariker och hundratals parlamentsledamöter från landets största oppositionsparti har fängslats de senaste åren utan anledning. Det kunde ha varit ministern eller jag själv. Hbtq-parader blir attackerade av statsmakten. Journalister sitter i fängelse oftare där än i något annat land. Det skulle möjligtvis vara Israel som slår Turkiet nu i antalet mördade journalister.

Att i detta läge undvika min fråga gällande den oroväckande situationen och prata om de positiva delarna, som ministern menar handlar om migration, tycker jag är ganska absurt. Min fråga rör vad regeringen anser om den negativa utvecklingen i Turkiet.

När det gäller ekonomin ska det dessutom sägas att Turkiet har en fruktansvärd ekonomi. Människor flyr från landet på grund av dess dåliga marknad och ekonomi. Jag vet inte riktigt vad det är som utrikesministern hänvisar till när det gäller att EU-kommissionen skulle ha uttalat sig positivt om marknaden i Turkiet. Den är ju på väg åt helt fel håll. Detta

menar också den europeiska marknaden, bland annat. Den skyhöga arbetslösheten och inflationen i Turkiet säger också något om landets ekonomi.

Jag vill återigen fråga: Vad anser regeringen om detta?

Anf. 61 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag tackar för dragningen. Tack också till Daniel Riazat från Vänsterpartiet för ett viktigt inlägg! Det är märkligt och bisart hur diskussionen om Turkiet har tystnat i denna nämnd och i Sveriges parlament, men det är inte så konstigt när man tänker på hur gärna vi vill vara en del av Nato och få medlemskap. Det finns självfallet en koppling till våra mycket tysta ord.

Jag tycker därför att det är en högst relevant fråga, och jag hoppas att utrikesministern kan ge ett svar. Vad vi tycker och tänker och hur vi ser på Turkiet är väldigt relevant.

Anf. 62 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr ordförande! Som jag sa nyss, när det gäller kommissionens uppfattningar, är det kommissionen som har ansvaret inför medlemsstaterna att genomföra granskningen av stater som önskar bli medlemmar. Vi har sagt att vi ställer oss bakom det som kommissionen säger i rapporten. Det råder ingen tveksamhet kring detta.

Jag uttalade mig heller inte om Turkiets ekonomi i största allmänhet, för alla vet att den har stora problem. Jag uttalade mig om vad kommissionen sa om landets finanssystem, där man kan se att det nu sker förbättringar, bland annat i riktning mot att bekämpa korruption.

Som sagt: Den svenska regeringens bestämda uppfattning är och har hela tiden varit att vi bör ha ett positivt anslag när det gäller EU-närmande för Turkiet. Att det är på det viset gynnar både oss och Turkiet, om vi vill kunna påverka dem i deras reformansträngningar.

Anf. 63 DANIEL RIAZAT (V):

Då undrar jag vilka andra länder som kan uttrycka stöd för terrororganisationer, illegalt annektera andra länder, mörda och fängsla journalister, fängsla oppositionspolitiker och attackera naturtillgångar som tillhör grannländer – allt detta sammantaget – och sedan bli föremål för samtal där den svenska regeringen säger att man kommer att driva frågan om att de ska närma sig EU.

Jag tycker att detta är en relevant diskussion. Då skulle vi ju kunna öppna för EU-närmande för alla länder som vill det.

Varför har vi en process gällande mänskliga rättigheter och liknande? Varför finns det villkor för dessa saker om den svenska regeringen ska öppna vägen? Vi vet ju att det finns andra länder som gör liknande saker som vi aldrig skulle stötta i ett EU-närmande.

Jag undrar bara vad det är som har ändrats i Turkiet, åt rätt håll, som gör att landet blir föremål för att den svenska regeringen ska driva frågan om ett EU-närmande. Är det antalet fängslade som har blivit mindre? Är det antalet attacker mot Syrien, Irak och andra länder som har blivit mindre? Är det antalet dödade kurder som har blivit mindre de senaste åren? Är det färre advokater som blir fängslade helt enkelt för att de är advokater? Vad är det som ligger bakom detta?

2023/24:17
8 december

Anf. 64 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Man måste ju komma ihåg att man måste läsa hela rapporten, inte bara de delar som stöder ens egen uppfattning.

Det sägs ju tydligt att Turkiet också fortsätter förflytta sig bort från Europeiska unionen. Man påminner också i punkt 62 om skälen till att Turkiets anslutningsförhandlingar har, som man säger, come to a standstill och till att man inte kan överväga att öppna nya kapitel.

Vi säger att vi gärna ser att man har ett närmande därför att det finns gemensamma intressen för EU och Turkiet, inte minst på migrationssidan, som vi har anledning att bevaka mycket noggrant från EU:s sida.

Det går alltså inte att komma ifrån att den strategiska framtidsrapporten som tagits fram av EU-kommissionen och utrikestjänsten syftar till att föreslå ett utökat samarbete mellan EU och Turkiet, en intensifierad dialog. Men vi har från regeringens sida inget emot mer kommunikation med Turkiet. Processen att ansluta till EU är däremot helt och hållet meritbaserad, och det ligger i händerna på kommissionen att granska hur väl man uppfyller villkoren – eller inte gör det.

Anf. 65 DANIEL RIAZAT (V):

Jag är inte nöjd med svaren. Jag ville veta vad den svenska regeringen tycker, men den svenska regeringen hänvisar hela tiden enbart till kommissionen. I det för man också fram enbart det positiva.

Jag vet såklart vad det här handlar om. Det handlar om Natoprocessen. Alla här är vuxna människor som har följt debatten och vet vad det här handlar om. Vi behöver inte dölja det bakom finare tomma formuleringar.

Vi i Vänsterpartiet har liksom inte sovit under de senaste två tre åren, utan vi vet att situationen i Turkiet bara har försämrats.

Det gäller även flyktningmottagandet i bland annat Turkiet. Är man intresserad av att veta hur det ser ut kan man åka dit. Jag kan anordna en sådan resa så att ministern får se hur flyktingar har det i bland annat Turkiet, med de 50 miljarder kronor som man fått från europeiska länder för att ta emot.

Jag tycker inte att det har skett någonting som gör det befogat att den svenska regeringen talar om att driva frågan om att Turkiet ska få göra ett EU-närmande. Med anledning av det vill jag anmäla en avvikande standpunkt.

Anf. 66 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag vill gärna ansluta till den avvikande standpunkten, för jag tycker inte att svaren är tillräckligt tydliga.

Också som minister i Sveriges regering kan man säga var man står och vad man tycker och hur man ser på saker och ting. Man behöver inte enbart hänvisa till andra, till rapporter eller till kommissionen.

Jag tycker inte att vi har fått svar. Därför vill jag ansluta mig till Vänsterpartiets avvikande standpunkt.

Anf. 67 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns likalydande avvikande standpunkter från Vänsterpartiet och Miljöpartiet om Turkiet.

Med det kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade standpunkt.

Vi går över till två andra storheter och dagordningspunkt 8, Förhandlingar om ett associeringsavtal med Andorra och San Marino. Det är en informationspunkt.

2023/24:17
8 december

Anf. 68 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Herr ordförande! Kommissionen ska vid allmänna rådets möte informera om läget i förhandlingarna om ett associationsavtal med Andorra och San Marino. Det är utrikesministern som ansvarar för denna dagordningspunkt, så jag lämnar ordet till honom.

Anf. 69 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Kommissionen ska vid allmänna rådets möte informera om det här.

I linje med EU:s mål avser unionen att utveckla närmare förbindelser med dessa stater i närområdet genom ekonomiska relationer och samarbeten som bygger på EU:s värderingar.

Avtalet kommer att skapa ett institutionellt ramverk för dessa staters deltagande i den inre marknaden. Avtalet kommer att baseras på EES-avtalet som EU har ingått med Norge, Island och Liechtenstein.

Regeringen avser att verka för att det framtida avtalet innehåller bestämmelser som säkerställer att den inre marknadsens regelverk genomförs och efterlevs.

Anf. 70 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Därmed tackar vi också utrikesminister Tobias Billström med medarbetare för deltagandet i dagens EU-nämndssammanträde.

§ 3 Allmänna frågor

Statsrådet Jessika Roswall

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna
frågor den 15 november 2023

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
allmänna frågor den 12 december 2023

Anf. 71 ORDFÖRANDEN:

Vi börjar med återrapport från mötet i rådet. Finns det något att tillägga muntligen till det skriftliga?

Anf. 72 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Nej, nämnden har tagit del av den skriftliga återrapporten. Jag svarar såklart på frågor.

Anf. 73 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Då går vi in på dagordningspunkt 3, Förberedelser inför Europeiska rådets möte den 14–15 december 2023. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 74 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Den 14–15 december träffas stats- och regeringscheferna. Det sker ingen textförhandling av slutsatserna i allmänna rådet, men medlemsstaterna ges som vanligt möjlighet att diskutera frågor som de anser är särskilt viktiga.

Nämnden har tagit del av det senaste utkastet till slutsatser. I slutsatserna återfinns rubrikerna Ukraina, Mellanöstern, EU:s utvidgning, Översynen av den fleråriga budgetramen, Säkerhet och försvar, Migration och övriga frågor samt Den strategiska agendan.

Under punkten Migration och övriga frågor står Hybridattacker samt Antisemitism, rasism och främlingsfientlighet. Regeringen välkomnar att dessa oerhört allvarliga frågor tas upp i slutsatserna.

Statsministern kommer att samråda med EU-nämnden om svenska ståndpunkter inför mötet i Europeiska rådet. Jag vill ändå säga några ord om det mycket allvarliga läge som Europa och Ukraina befinner sig i när Europeiska rådet möts nästa vecka.

Medan EU:s ledare samlas i Europabyggnaden i Bryssel går Ukraina mot ännu en vinter av ryskt anfallskrig. Samtidigt sinar Ukrainas statskassa, och det är bråttom och livsavgörande att EU står fast vid sitt ekonomiska, politiska och militära stöd till Ukraina. Vi har sagt att vi kommer att stödja Ukraina så länge som det krävs, och vid det här toppmötet måste orden också kläs i handling.

Ordförande och ledamöter! Det är särskilt viktigt att EU kan leverera nu när vi vet att det är svårt för Bidenadministrationen att få igenom ett stödpaket på 60 miljarder dollar till Ukraina i den amerikanska kongressen. Utan dessa medel kommer USA inte att ha resurser att förse Ukraina med mer vapen och materiel. Att EU-stödet kommer på plats är en viktig förutsättning för att IMF ska kunna fortsätta betala ut lån till Ukraina.

Vi måste därför ge politiskt stöd till Ukraina genom beslut att öppna medlemskapsförhandlingar för Ukraina och Moldavien.

Vi måste ge militärt stöd till Ukraina inom ramen för den europeiska fredsfaciliteten.

Vi måste enas om ekonomiskt stöd till Ukraina i översynen av den fleråriga budgetramen. Som regeringen har sagt ända sedan den svenska ståndpunkten förankrades i riksdagen i juli är detta den avgörande frågan, då den nuvarande MFF-ramen har nått en gräns.

För mig är det här den enskilt viktigaste frågan att ta upp när allmänna rådet möts. Det finns ett brett stöd bland medlemsstaterna för den så kallade Ukrainafaciliteten, som syftar till att ge ett långsiktigt förutsägbart stöd för Ukraina till 2027. Endast Ungern är emot.

Det finns också ett brett stöd bland många medlemsstater för andra delar i MFF-översynen. MFF-översynen hanteras i ett samlat paket, och därigenom blir Ukrainafaciliteten en bricka i ett större spel.

Den svenska ståndpunkten ligger fast, och tillsammans med likasinnade länder arbetar vi för att ökade kostnader utöver stödet till Ukraina i första hand ska finansieras genom omprioriteringar.

Vi har drivit ett aktivt påverkansarbete för detta under hösten, bland annat genom ett konkret förslag för att visa att det går att finansiera omprioriteringar inom befintlig budgetram. I veckan samlade vi dessutom förhandlare från nio medlemsstater i Rosenbad för att enas om gemensamma utgångspunkter. Vi kommer att arbeta hårt för dessa ända in i kaklet.

Samtidigt kommer vi att gå in i ett läge där vi behöver ge och ta för att nå enighet om det som krävs för att säkerställa ett långsiktigt stöd till Ukraina. Det behövs en mycket stark signal om att unionen är kapabel att agera.

Vi har fortlöpande hållit riksdagen informerad. Bland annat var vi i finansutskottet i tisdags.

Slutligen några ord om nästa strategiska agenda.

Det ligger i Sveriges intresse att den strategiska agendan för 2024–2029 fokuserar på de mest prioriterade frågorna. Det menar regeringen är stödet till Ukraina, att förbereda en framtida utvidgning, att stärka konkurrenskraften, att påskynda den gröna omställningen, att hantera migrationen och att bekämpa den gränsöverskridande organiserade brottsligheten. I alla dessa delar ska EU:s arbete bygga på respekt för rättsstatens principer.

Anf. 75 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Det här blir tredje gången på dagens möte i EU-nämnden som vi hanterar den här frågan i olika sammanhang. Nu är det inför GAC och inför att man förbereder för mötet i Europeiska rådet i slutet av nästa vecka.

Min första fråga är varför det i ståndpunkten inte längre står med att vi stöder Ukraina också politiskt.

Min andra fråga gäller Mellanöstern. Där har vi ännu inte sett hur rådsslutsatserna ser ut. Det finns ännu inte med i utkasterna som har delats. Jag vill ändå höra med EU-ministern när det gäller detta att faktiskt stödja Borrell och andra i att driva på för att vi ska ha en humanitär vapenvila och ett eldupphör. Jag tycker att det vore rimligt att Sverige drev på för det på

allmänna rådets möte och att statsrådet skulle kunna ställa sig bakom det när det blir dags för Europeiska rådets möte.

När det gäller regeringens förslag till ståndpunkt som vi nu tar ställning till vill jag säga att där står ett utförligt stycke – EU-ministern berörde också detta – om budgeten och översynen av den fleråriga budgetramen, som också ska avgöras i Europeiska rådet.

Det vi hittills vet om detta är att finansministrarna ännu inte ens har lyckats komma överens om en allmän riktlinje när det gäller den ekonomiska styrningen. Det lyckades man inte med i natt. Och det vi hittills vet om hur förhandlingarna har gått när det gäller den fleråriga budgeten talar snarare för att vi kommer att se en ökad EU-avgift för Sveriges del. Men i ståndpunkten står det bland annat att man ska hålla nere den svenska avgiften.

Vi har ingen avvikande mening om hur vi ska hantera budgeten när det gäller den ståndpunkt som vi nu hanterar. Men den ser ut att vara ganska långt ifrån vad det kommer att bli och som Europeiska rådet sedan kommer att landa i. Hur tänker regeringen hantera det?

Anf. 76 DANIEL RIAZAT (V):

Avseende eldupphör instämmer jag i det som Matilda Ernkrans har tagit upp från Socialdemokraterna. Vi hade en punkt tidigare med utrikesministern angående denna punkt där vi hade en avvikande ståndpunkt.

Här menar jag att i och med att det inte ens finns en ståndpunkt presenterad finns det en ännu större möjlighet för den svenska regeringen att driva fram frågan om eldupphör när vi vet att det finns intresse från andra länder när det kommer till den frågan och också när det kommer till frågan om bosättersituationen.

Det finns en annan punkt som jag har lyft upp tidigare och som jag väljer att ta upp igen. Det handlar om en väldigt bra punkt som finns i slutsatsen om kampen mot bland annat antisemitism och rasism och mot islamofobi etcetera. Den punkten är kort men ändå väldigt kraftfull.

Där undrar jag, vilket jag har undrat tidigare: Pågår det några diskussioner? Det är en sak om det antas slutsatser mot rasism och antisemitism. Det är sedan en annan sak när den typen av partier till exempel får alltmer makt i europeiska länder. Det gäller där högerextrema partier kliver framåt eller till exempel när regeringar samarbetar med partier som har ett nazistiskt ursprung eller till och med i vissa fall är det i nutid.

Pågår det några sådana diskussioner? Om vi tar ställning mot antisemitismen men sedan har en rad europeiska länder där regeringarna samarbetar med partier som grundades i antisemitism blir det lite märkligt. Jag undrar vad det försiggår för diskussioner där.

Anf. 77 REBECKA LE MOINE (MP):

Jag vill främst göra två medskick. Det första gäller situationen i Mellanöstern, som har diskuterats tidigare i nämnden. Där tycker vi att regeringen bör driva på ett permanent eldupphör, en permanent vapenvila. Detta är för att man ska kunna ta hand om alla drabbade och dessutom kunna verka för humanitärt bistånd som måste nå fram till alla drabbade.

Det andra gäller migration. Det är någonting som vi från Miljöpartiet brukar ta upp. Det är i väldigt stor kontrast till den politik som regeringen

bedriver. Det tål ändå att nämnas att vi tycker att man ska gå in med målsättningen att EU:s medlemsländer solidariskt ska dela på asylmottagande och att EU:s asylsystem ska bli ett humant och rättssäkert sådant. Det vill jag skicka med.

Det tredje gäller Ukraina. Vi har också diskuterat den frågan tidigare. Det är viktigt att det fortsatt finns enighet och fullt stöd i den frågan.

Anf. 78 MATILDA ERNKRANS (S):

Jag vill också i mitt lilla frågebatteri lägga till en fråga som vi också har haft uppe tidigare. Nu har vi EU-ministern och också statsministerns sherpa med här på EU-nämnden i form av statssekreterare Christian Danielsson.

Ska vi klara ut både EU-utvidgningen och budgeten krävs det enighet. Det är Ungern som har varit tydligast med att det inte tänker gå med på något av detta. Då är frågan: Hur arbetar regeringen för att se till att den EU-enighet som vi vill ha inte minst när det gäller utvidgningen kommer på plats?

Anf. 79 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Tack så mycket för frågorna och medskicken. Ordföranden får rätta mig om det inte är rätt. Utrikesministern var nyss här och överlade om FAC. Jag tänker att de medskicken har vi i regeringen tagit med oss. De kommer statsministern också tillbaka till inför Europeiska rådet. Jag tänker inte upprepa den diskussionen.

Anf. 80 ORDFÖRANDEN:

Det är väl korrekt. Där kan vi notera att det också finns avvikande ståndpunkter som är framförda redan när utrikesministern var här. De positionerna är väl kända i rummet.

Anf. 81 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Jag börjar med Matilda Ernkrans frågor. Jag sa tydligt i mitt första anförande att det är klart att vi även stöder Ukraina politiskt, självklart. Det ska läggas till i det skriftliga i så fall. Men det jag anförde muntligt var också politiskt. Jag kontrollerade nyss också med mitt manus. Jag hänvisar till utrikesministern om det andra.

Diskussionen gäller långtidsbudgeten. Vi vet att det blir svårt. Det är också därför som regeringen varit och förankrat flera gånger i finansutskottet och i olika andra delar för att hålla riksdagen informerad om hur utvecklingen har framskridit.

Det är svårt. Hur regeringen arbetar i både den frågan och när det gäller utvidgningen är också väl redovisat till riksdagen i olika former. Det är att vi genom ett aktivt påverkansarbete har förflyttat positionerna framåt. Jag antydde lite grann det i mitt första anförande.

Det har såklart skett genom bilaterala kontakter. Men som jag också nämnde har vi haft en like-minded-grupp här i Stockholm för att förhandla våra positioner.

Skillnaden mot det som Matilda Ernkrans lyfter upp är att stödet till Ukraina är tidskritiskt. Det är därför som jag ville lägga så stor tyngd vid det och kommer att göra det även på allmänna rådet.

Detta sagt med all respekt för att det hade varit önskvärt ifall finansministrarna också hade kommit överens. Det drev vi hårt under det svenska ordförandeskapet. Men detta handlar om att pengarna till Ukraina håller på att sina. Det är skillnaden. Det vill jag vara väldigt tydlig med. Jag kommer att vara det även på allmänna rådet.

Hur det kommer att utveckla sig kommer regeringen och EU-nämnden att löpande följa. Vi vet förhoppningsvis lite mer på tisdag. Jag kan säga följande så här långt, och det har jag nog sagt tidigare.

Den senaste förhandlingsboxen gick jag igenom lite noggrannare förra gången. Det var inte den senaste, men processen sedan förra gången jag var här har enligt regeringen rört sig i rätt riktning. Den förhåller vi oss till. Men vi är inte nöjda med den.

Det här kommer EU-nämnden att få följa under nästa vecka. Jag vet inte om det blir torsdag, fredag eller lördag. Vi kommer att få förhålla oss till det löpande. Det är mitt svar så här långt. Vi är inte nöjda, men vi tycker ändå att det har gått åt rätt håll. Det tidskritiska för oss och det avgörande är att få till ett långsiktigt stöd till Ukraina.

När det gäller det Daniel Riazat sa hänvisar jag till utrikesministrarnas punkt och den avvikande ståndpunkt som togs med då.

När det gäller antisemitismen har vi välkomnat att det kommer upp en skrivning. Det gjorde det redan på förra allmänna rådet när frågan kom upp. Det har den fortsatt att göra under förhandlingarna.

Vi tycker att den här skrivningen ser bra ut. Men i övrigt pågår det diskussioner. Daniel Riazat har lyft upp den här frågan förut med mig. Jag tycker ändå att det är ett bra steg att ledarna kommer att ha en diskussion om frågan. Jag tar det andra med mig fortsättningsvis.

Rebecka Le Moine gick nu ut ur rummet, men jag ser henne. Det gällde utrikesministern, migration och Ukraina. Tack så mycket för medskicket. Vi har olika uppfattningar om vissa delar. Men jag har hört vad Miljöpartiet tycker.

Jag tror att jag har svarat på alla frågor.

Anf. 82 ORDFÖRANDEN:

Bara för kännedom: Vi hade ett informellt förmöte med Ukrainas ambassadör i dag på morgonen. Det är precis som sägs. Han understryker att det är helt avgörande att EU kan förse Ukraina med medel för att hålla landet igång.

Anf. 83 MATILDA ERNKRANS (S):

Tack för förtydligandet att vi ska fortsätta att stödja Ukraina politisk, militärt, humanitärt och ekonomiskt, alla de fyra delarna, som vi har gjort hittills. Jag noterar att vi får fortsätta en hel del av diskussionerna med statsministern i nästa vecka.

Vi håller i den avvikande ståndpunkten som vi anförde i relation till utrikesministrarnas träff i måndags. Vi tycker att regeringen ska stötta Josep Borrell om bland annat humanitär vapenvila och ett eldupphör när det gäller Mellanöstern.

Jag noterar svaret när det gäller budgeten. Det är sådant som fortfarande är levande materia. Regeringen ser att EU-nämnden kommer att få förhålla sig till det under nästa vecka.

Det jag egentligen saknade svar på var vad det är som regeringen faktiskt gör för att vi ska nå enighet inte minst när det gäller den så viktiga utvidgningen. Där har Ungern varit väldigt tydligt med att det inte vill stötta processen som kommissionen har öppnat för Ukraina. Vad gör regeringen egentligen där?

Anf. 84 ORDFÖRANDEN:

Jag noterar att det är en likalydande avvikande ståndpunkt som vi hade på utrikesministerns punkt när det gäller Borrell och vapenvila.

Anf. 85 DANIEL RIAZAT (V):

I det avseendet står vi fortfarande bakom. Det är viktigt att tydliggöra det så att ledamöterna som deltar på nästa möte med statsministern kan se det i skrift. Det gäller för oss även om bosättningspolitiken i det fallet. Det tror jag att det gör även för Socialdemokraterna.

Sedan var det en punkt som jag glömde i mitt förra anförande som jag också vill ha en separat avvikande ståndpunkt om. Det handlar om migrationspolitiken. Vi menar att den europeiska migrationspolitiken har gått åt fel håll. Det är inte bara den svenska som har gjort det.

Det kan i och för sig hänga ihop med att allt fler regeringar de facto samarbetar med partier som kommer från den högerextrema kanten, men det är inte den enda förklaringen. Det finns också en hel del andra förklaringar.

Vi menar att genomför man handelsavtal med Västafrika som leder till att människor blir fattiga och tvingas fly landet får man också som till exempel Europa ta ansvar för de människorna. Eller om man säljer vapen till Saudiarabien och Turkiet, vilket gör att människor tvingas flyg från krig och terror. Då får man kanske veta om att det innebär att hundratusentals människor kommer att fly. Eller om man stöttar länder som krigar i Jemen liksom i andra länder.

Därför vill jag ha en avvikande ståndpunkt om migrationspolitiken. Där sätter Vänsterpartiet asylrätten i första rummet och en rättssäker migrations- och asylprocess, vilket tyvärr inte finns med i den svenska ståndpunkten.

Anf. 86 ORDFÖRANDEN:

Hur gör Centerpartiet? Är det samma om Borell och vapenvila som ni hade på utrikesministerns del?

Anf. 87 ANNA LASSES (C):

Den tillhör FAC. Men vi står ju fast vid den.

Anf. 88 ORDFÖRANDEN:

Exakt. Hur gör Miljöpartiet?

Anf. 89 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Vi står fast vid det som tidigare har lyfts fram. I mitt tidigare anförande nämnde jag särskilt migrationspolitiken. Om inte Vänsterpartiet misstycker – jag ser ett nickande – har vi dessutom en likalydande avvikande ståndpunkt om det.

Anf. 90 ORDFÖRANDEN:

Då tolkar jag det som att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet upprepar likalydande avvikande ståndpunkt som under FAC när det gäller Borrell och vapenvila. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har en avvikande ståndpunkt när det gäller en aktiv sanktionspolitik vad gäller bosättarna. Vänsterpartiet och Miljöpartiet har en avvikande ståndpunkt när det gäller migrationspolitiken.

Finns det någonting att tillägga från Jessika Roswalls sida?

Anf. 91 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Jag uppfattade att Matilda Ernkrans bad om ett förtydligande. Jag tänkte att jag försöker att svara på det.

Vad gör regeringen? Jag lyfte fram några saker i mitt första anförande. Vi har alltsedan den första gången det presenterades i juli arbetat aktivt med att förstora gruppen av likasinnade så att vi blir fler som tycker som Sverige där fokus är på ett långsiktigt stöd till Ukraina.

Vi har blivit fler. Jag berättade om att det bara den här veckan har varit ett möte med nio medlemsstater här i Stockholm, på tjänstemannanivå. Jag har rest väldigt mycket till många länder för att samla stöd. Min statssekreterare, som tyvärr precis avvek, har gjort detsamma och jobbar såklart i sina kretsar för att komma framåt i de här processerna. Likaså sker såklart ett mycket aktivt arbete på Coreper av vår svenska ambassadör.

Dessutom har regeringen lagt fram konkreta förslag till ordförandeskapet och till kommissionen om att det går att hitta omfördelningar. Den senaste förhandlingsboxen som har kommit är, som jag sa, ett steg i rätt riktning, men vi är inte där.

Regeringen bedriver alltså ett aktivt påverkansarbete för att nå ett slutligt beslut i nästa vecka.

Anf. 92 ORDFÖRANDEN:

Jag noterar återigen att det finns en likalydande avvikande uppfattning angående Borrell och vapenvila från S, V, C och MP, en likalydande avvikande ståndpunkt vad gäller en aktiv sanktionspolitik vad gäller militanta bosättare från S, V och MP och när det gäller migrationspolitiken en avvikande ståndpunkt från V och MP.

I övrigt kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går in på dagordningspunkt 4, Den europeiska planeringsterminen 2024: färdplan. Det är en informationspunkt.

Anf. 93 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Här väntas det spanska ordförandeskapet och det inkommande belgiska ordförandeskapet presentera en planeringsöversikt för genomförandet av den europeiska termen 2024. Nämnden har tagit del av färdplanen, så jag tänkte stanna där.

Anf. 94 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Anf. 95 ORDFÖRANDEN:

Ordförande! Höstens arbete kring utvärderingen av rättsstatsdialogen har resulterat i ett utkast till rådsslutsatser som rådet föreslås att anta. Regeringen välkomnar att den årliga rättsstatsdialogen utvärderas och att slutsatser antas.

Syftet med slutsatserna är att bekräfta formerna för rättsstatsdialogen så som de har utvecklats under de senaste åren, det vill säga en årlig horisontell dialog och landsspecifika diskussioner varje termin. Ambitionsnivån för de landsspecifika dialogerna höjs med dessa slutsatser. Dialogerna föreslås äga rum tre gånger per år i stället för nuvarande två och med fyra medlemsstater i stället för fem vid varje tillfälle.

Frågor som har varit svåra att komma överens om rör duplicering, det vill säga förhållandet mellan dialogen och andra rättsstatsprocesser som kan pågå parallellt. Det handlar också om vilka källor dialogen ska baseras på.

Utkastet till rådsslutsatser utgör som alltid en kompromiss, och de ger nu ett uttryck för att rättsstatsdialogen ska komplettera andra rättsstatsprocesser som drivs av EU:s institutioner och andra internationella organisationer. Dialogen ska i praktiken baseras på kommissionens rapport, och rekommendationerna i rapporten är ett sätt att lyfta fram specifika frågor som en medlemsstat särskilt ska fokusera på.

Vi ser positivt på att utkastet till rådsslutsatser uppmuntrar rådets ordförandeskap att utanför rådet arrangera möten för att involvera civilsamhället, parlamentariker, journalister och akademien. Till exempel kan det symposium som anordnades under det svenska ordförandeskapet här tjäna som en förebild.

Avslutningsvis verkar det som att Polen och Ungern inte kommer att godkänna rådsslutsatser. Tillsammans med likasinnade medlemsstater avser regeringen att i sådana fall stödja ordförandeskapsslutsatser med samma lydelse.

Anf. 96 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag har egentligen inte någon fråga om rådsslutsatserna, och det är ju också regeringens ambition att man ska kunna godkänna de här rådsslutsatserna.

Det jag funderade på gäller stånpunkten. Sverige och regeringen har skrivit: "Slutsatserna bör också uppmuntra till att civilsamhället involveras i arbetet med att upprätthålla rättsstatsprincipen genom evenemang som exempelvis Stockholm Symposium on Democracy and the Rule of Law, vilka skulle kunna arrangeras regelbundet av medlemsstaterna i syfte att främja en bredare diskussion i samhället."

Jag tycker att detta redan täcks in i rådsslutsatserna. Dock har rådsslutsatserna ett viktigt tillägg, nämligen att man ska vara noga så att man inte dubblar och liksom gör samma saker flera gånger.

Därför funderar jag lite grann på den stånpunkt som Sverige har och det som statsrådet nu säger. Betyder det att Sverige bara tänker ställa sig bakom och godkänna de här slutsatserna om slutsatserna innehåller

referensen till The Stockholm Symposium on Democracy and the Rule of Law, eller uppfattar regeringen att det här inte täcks i rådsslutsatserna? Jag tycker nämligen på riktigt att det står klart och tydligt i rådsslutsatserna.

Jag förstår inte riktigt regeringens ståndpunkt i förhållande till rådsslutsatserna, så det är min fråga.

Anf. 97 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Tack, Matilda Ernkrans, för frågan! Vi tycker precis lika. Det är omhändertaget. I diskussionen har vi ju också fört fram att till exempel symposiet där civilsamhället och andra var med är ett gott exempel och ett föredöme. Om det skulle bli en diskussion på GAC tänker jag att Sverige lyfter fram detta exempel.

Frågan om duplicering har som sagt varit lite krånglig, eftersom det i den ligger flera andra dimensioner. Ska man kunna ha artikel 7-förfarande samtidigt som man har rättsstatsdialog? Sverige har tyckt att det ska man kunna; det ena får så att säga inte förta det andra. Men vi tycker nu att de här slutsatserna möjliggör båda delarna.

Tack så mycket för uppmärksammandet att det är precis så det var avsett att det skulle stå!

Anf. 98 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Då uppfattar jag att regeringen är nöjd med rådsslutsatserna, och de innehåller också det här med uppmuntran till civilsamhället. Det enda som inte finns med i rådsslutsatserna är en tydlig referens till just The Stockholm Symposium on Democracy and the Rule of Law. Det har regeringen inte för avsikt att driva in i rådsslutsatserna, men däremot kan man i en diskussion nämna att detta här kan vara ett sätt att jobba.

Då har jag förstått rätt.

Anf. 99 ORDFÖRANDEN:

För protokollets skull kan jag bekräfta att statsrådets Roswall nickade på ett antal punkter under Matilda Ernkrans föredragning.

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går till dagordningspunkt 7, Slutsatser om hanteringen av demografiska förändringar i Europa. Det är en beslutspunkt.

Anf. 100 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Under den här dagordningspunkten väntas rådet godkänna rådsslutsatser om hanteringen av demografisk förändring i Europa. Meddelandet faller under socialförsäkringsminister Anna Tenje.

Den 11 oktober antog kommissionen sitt meddelande *Demografisk förändring i Europa: en verktygslåda för handling*. Meddelandet har utarbetats på uppmaning av EU:s stats- och regeringschefer. Det omfattar fyra olika områden: balansen mellan föräldraskap och arbetsliv, övergången från ungdom till arbetsliv, ett aktivt och hälsosamt åldrande och avslutningsvis rekrytering av utländsk arbetskraft.

Slutsatserna syftar till att uppmärksamma kommissionens meddelande och är allmänt hållna. De betonar vikten av att EU och dess medlemsstater

tar ett helhetsgrepp om den demografiska utvecklingen. I slutsatserna välkomnas även kommissionens stöd till medlemsstaterna med fokus på utvecklingen av data för att säkerställa att ingen region i EU lämnas utanför.

En central utgångspunkt för regeringen är respekt för fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna avseende arbetsmarknad, sociala frågor och på skatte- och utbildningsområdet. Regeringen kan därför ställa sig bakom utkastet till rådsslutsatser.

Anf. 101 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Dagordningspunkt 9 är struken.

Dagordningspunkt 10, Rådets förordning om ändring av förordning nr 1 om vilka språk som skall användas i Europeiska ekonomiska gemenskapen. Det är diskussion och beslut.

Anf. 102 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Jag återkommer nu för fjärde gången till nämnden om Spaniens förslag om att katalanska, baskiska och galiciska ska bli officiella språk och arbetsspråk för EU:s institutioner.

En majoritet av medlemsstaterna, inklusive Sverige, har upprepade gånger efterfrågat en ordentlig konsekvensanalys om vilka konsekvenser förslaget kan få. Några medlemsstater har också framfört principiella invändningar. De här principiella invändningarna har Spanien försökt att bemöta genom att lägga till en bilaga till förordningsförslaget.

I bilagan står bland annat att katalanska, baskiska och galiciska har sitt ursprung i en medlemsstat, det vill säga härstammar inte från ett tredjeland och att Spanien också har åtagit sig att stå för alla kostnader.

Hur kostnaderna ska regleras framgår inte av förslaget, och det saknas fortfarande en konsekvensanalys. Regeringen har därför kvar samma ståndpunkt som tidigare, det vill säga att vi ställer oss tveksamma till att revidera förordning nr 1 för att katalanska, baskiska och galiciska ska bli officiella språk och arbetsspråk för EU:s institutioner.

Regeringen anser att en konsekvensanalys vad gäller förslagets påverkan för effektivitet i EU-arbetet samt budgetära och praktiska effekter behövs för att kunna ta slutlig ställning. Regeringen kan mot denna bakgrund inte ställa sig bakom ett antagande vid detta rådsmöte.

Anf. 103 ORDFÖRANDEN:

Jag antar att det blir mest diskussion och mindre beslut på mötet?

Anf. 104 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Det kan jag inte svara på, men från svensk sida kommer vi att vara tydliga med att vi inte kan fatta beslut, och detta är ett enhällighetsbeslut.

Anf. 105 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Dagordningspunkt 11, Övriga frågor.

Anf. 106 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Ordförandeskapet har anmält två övriga frågor. Den första punkten är en information från ordförandeskapet om arbetet med EU:s framtid. De kommer då att redogöra för vad som har gjorts under hösten.

Den andra punkten handlar om att ordförandeskapet vill uppmärksamma delegationerna på en nyligen presenterad framstegsrapport. Det handlar om hur institutionerna har följt upp framtidskonferensen.

När jag var här senast i november vid samråd med EU-nämnden lade jag ut texten om framtidsfrågorna, så jag tänkte bara hänvisa till det i dag. Men jag svarar såklart på frågor.

Anf. 107 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och tackar därmed också för deltagande i dagens EU-nämnd och önskar en trevlig andra advent på söndag!

Anf. 108 ORDFÖRANDEN:

Vi har landsbygdsministern Peter Kullgren med medarbetare här. Ni hälsas varmt välkomna!

Vi börjar med en återrapport från mötet i rådet den 20 november.

Finns det något att tillägga muntligen?

Anf. 109 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Jag svarar på frågor om sådana finns.

Anf. 110 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor. Vi tackar för informationen.

Vi går in på Fiske, dagordningspunkt 3, Rådets förordning om fastställande för 2024, 2025 och 2026 av fiskemöjligheter i Atlanten och Nordsjön. Det är ett beslutsärende.

Anf. 111 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Det här är en beslutspunkt på rådsmötet, och förslaget handlar om fastställande av fiskemöjligheter i Nordostatlanten.

För nämndens kännedom hade regeringen en överläggning med miljö- och jordbruksutskottet i går om den preliminära svenska ståndpunkten om förslaget och fick där ett brett stöd.

Förslaget till förordning täcker bestånd i EU:s vatten, Nordsjön, Skagerrack och Kattegatt, och förslaget omfattar också EU:s fiskemöjligheter på internationellt vatten och i olika tredjeländer som EU har avtal med.

Frågan var uppe för diskussion på rådsmötet i november, så ni kommer troligen att känna igen flera delar av det jag tänkte nämna i dag.

Det är ett omfattande förslag som innehåller runt 190 fiskebestånd indelade i ännu fler kvoter. Sedan Storbritannien lämnade unionen delas en majoritet av bestånden som ingår i förordningen mellan EU och tredjeländer. Årliga fångstbegränsningar för de här bestånden beslutas därför gemensamt mellan EU, Storbritannien, Norge och andra kuststater runt Nordostatlanten.

Förslaget kommer att därför att behöva kompletteras med kvoter som förhandlas med tredjeländer, som ska vara klara senast den 10 december.

I väntan på förhandlingsresultatet rörande externa kvoter innehåller förslaget ett fåtal kvoter som EU beslutar om internt. Kommissionens förslag följer de målsättningar och principer som finns i den gemensamma fiskeripolitiken. För vissa fiskemöjligheter har den vetenskapliga rådgivningen inneburit att inget uttag bör ske. För dessa kvoter har kommissionen föreslagit förbud mot riktat fiske samt låga nivåer baserade på den vetenskapliga uppskattningen av fångster som bedöms vara oundvikliga. Detta gäller bland annat för torsken i Kattegatt.

För de flesta djuphavsarter saknas analytisk vetenskaplig rådgivning, och kvoterna fastställs för två år i taget baserat på vetenskaplig rådgivning som lämnas vartannat år. Inför nästa år föreslår kommissionen att TAC för dessa bestånd ska gälla i tre år och följa den vetenskapliga rådgivningen för 2024–2026.

Sedan 2019 innehåller förordningen också en förbudsperiod när det gäller fiske efter ål i marina vatten och kustområden. Inför 2024 föreslår kommissionen att perioden fortsatt ska vara sex månader och infalla under ålens vandringsperiod. Nytt för i år är att kommissionen föreslår att länderna i Östersjön ska enas om en stängningsperiod för att möjliggöra ålens vandring ut till Nordsjön. Medlemsländerna kan fortfarande ha olika perioder, men Östersjöländerna ska vara överens om helheten, det vill säga kombinationen av de olika perioderna och dess ändamålsenlighet.

Storbritanniens utträde ur unionen har medfört att förhandlingarna har blivit mer komplexa eftersom vissa av bestånden förvaltas bilateralt mellan EU och Storbritannien eller mellan EU och Norge samt trilateralt mellan EU, Storbritannien och Norge. EU:s förhandlingslinje har vilat på samma principer som för EU:s interna bestånd, som grundas på målen i den gemensamma fiskeripolitiken.

Förhandlingarna mellan EU och Storbritannien har precis blivit klara. Förhandlingsresultatet innebär att fiskemöjligheterna fastställs i enlighet med handels- och samarbetsavtalet. Överenskommelsen innebär också att vi i Sverige får fortsatt tillträde till att fiska delar av vår Skagerrakkvot i brittiska vatten. Detta är viktigt för att Sverige ska kunna fortsätta att fiska Nordsjösill men samtidigt undvika fångster av västlig Östersjösill, som förekommer i Skagerrak. Förhandlingsresultatet kommer nu att föras in i förordningen.

Konsultationerna mellan EU, Storbritannien och Norge och mellan EU och Norge pågår dock fortfarande. En stor utmaning för svenskt vidkommande i dessa konsultationer är att Norge med stöd av Storbritannien driver på för en ny fördelning av Nordsjösill som innebär att Norge och Storbritannien ska få ökade kvotandelar på bekostnad av EU. I diskussionerna föreslår Norge och Storbritannien bland annat att kvoterna i Skagerrak ska slås ihop med kvoterna i Nordsjön. Detta riskerar att drabba Sverige negativt eftersom Sverige har sina största kvotandelar i Skagerrak. EU verkar i stället för att man ska behålla fördelningen mellan samtliga parter även om man slår ihop kvoterna.

I konsultationerna mellan EU och Norge väntas på samma sätt som förra året frågan om tillträde till varandras vatten bli en utmaning, eftersom Norge vill begränsa EU:s fiske i norska vatten. Bland annat har Norge aviserat att man vill stoppa det gränsöverskridande fisket i Skagerrak. Det är därför viktigt för Sverige att arbeta aktivt i dessa förhandlingar för att bevara de svenska relativt små historiska andelarna och det traditionella tillträdet till både brittiska och norska vatten. I nuläget är det oklart om avtal kommer att nås i tid till rådsmötet.

Regeringen har för avsikt att vid rådsmötet verka för en slutlig överenskommelse som så långt som möjligt uppfyller målen i den gemensamma fiskeripolitiken. Det innebär att fiskemöjligheter ska fastställas på långsiktigt hållbara nivåer grundade på vetenskaplig rådgivning. Regeringen kommer också att verka för att den interna fördelningen av fiskekvoter och de svenska andelarna bibehålls.

Vad gäller ål kommer jag på samma sätt som förra året att verka för att ansvaret för att bevara ålen ska fördelas jämnt bland medlemsstaterna och att jämlika möjligheter till ett varsamt och hållbart ålfiske ska bevaras. EU:s ålförordning behöver ses över i sin helhet för att skydda ålen från mänsklig påverkan och för att behålla en fortsatt möjlighet till ett hållbart och varsamt fiske.

Anf. 112 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Tack, ministern, för redogörelsen! Vår fråga från Socialdemokraterna gäller ålen. Vi diskuterade ju detta också i miljö- och jordbruksutskottet.

Vi noterar den svenska ståndpunkten, att regeringen förordar att EU:s ålförordning ska ses över som helhet. Man tar också upp detta att kontroll, övervakning, ansvarsfördelning och rapportering i nationella ålförvaltningsplaner ska harmoniseras för att säkerställa förordningens genomförande. Då är vi nyfikna på att höra hur regeringen bedömer att detta arbete kommer att gå. Vad gör ministern för bedömning av läget? Läget är ju allvarligt för ålen. Det är verkligen viktigt att vi får till stånd en förvaltning som ser till hela livscykeln och att man förstår hur allvarligt läget är. Vad gör regeringen för bedömning av möjligheterna att lyckas? Bör man kanske skärpa tonen ytterligare när det gäller ålen? Vi oroas ju väldigt mycket över hur läget ser ut just nu.

Anf. 113 REBECCA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Tack, landsbygdsministern, för föredragningen! Jag kan förvarna om att detta för oss är en väldigt viktig punkt, så jag kommer verkligen att ta till orda här.

Vi i Miljöpartiet menar att det är viktigt att minska fisket efter plattfisk. De ökade fångsterna med vissa redskap medför att bifångsten av torsk också ökar. När man fiskar på plattfisk måste man ta med detta i beräkningarna. De fisken som medför omfattande bifångster måste man också minska kraftigt. Detta är en sådan metod.

Vi menar också att regeringen bör vara drivande i arbetet med att fasa ut kräfttrålarna till förmån för burfiske. Det är inte rimligt att de redskap som har de största bifångsterna även av torsk ska få sätta ribban för vilka redskap som ska vara tillåtna.

Precis som föregående talare är vi djupt bekymrade när det gäller ålen. Det är en snart utrotad art, snart ett minne blott. Lite cyniskt kan man fundera över hur varmt man talar för en gemensam ålförordning och att man ska harmonisera arbetet och fördela arbetsbördan, för om vi fortsätter på detta sätt kommer vi snart inte att ha någon ål kvar, och då blir det lika för alla, nämligen noll. Det är väldigt cyniskt, och jag hoppas att det inte kommer att bli så. Men om Sverige och andra medlemsländer inte vidtar åtgärder är det tyvärr denna dystra framtid som vi ser.

Från det vetenskapliga rådet har man i snart 20 års tid rekommenderat nollkvoter. Ändå fortsätter vi att fiska. För nämnden och för protokollet kan jag berätta att det är ungefär 160–170 ton ål som har fiskats i Sverige de senaste två åren. Jag kan inte tänka mig att man skulle acceptera fortsatt jakt på något annat djur som är så nära global utrotning där man skulle fortsätta att skjuta av så stora mängder. Skulle vi kunna acceptera att man sköt tonvis med tigrar, lejon eller annat? Jag tror inte det. Men detta sker i

vattnet, och kanske tycker man inte att ålen är tillräckligt söt för att få bevaras. Jag vet inte. Den kanske också är väldigt god att äta.

Vi menar att regeringens linje ska vara stopp för både yrkes- och fritidsfiske på ål i alla dess livsstadier, i enlighet med den vetenskapliga rådgivningen, som landsbygdsministern själv hänvisar till.

Herr ordförande! Sedan vill jag be nämndens ledamöter att spetsa sina öron. Vi har i ett sent skede fått information om att man vid rådet den 10–11 december kommer att ta upp frågan om att stryka artikel 4.6 ur den fleråriga förvaltningsplanen för Östersjön, MAP. Artikel 4.6 är alltså säkerhetsklausulen som handlar om att säkerställa att fiskebeståndet inte ska hamna på för låga nivåer. Där har vi en juridiskt bindande artikel för att förhindra utrotning av olika fiskarter.

En borttagning av denna otroligt viktiga artikel har föreslagits av kommissionen utan stakeholder konsultationer. Inga NGO:er eller forskare har varit involverade. Ingen konsekvensanalys har gjorts, utan man hänvisar till att punkten har diskuterats i Baltfish, där transparensen är extremt låg. Även ur ett transparensperspektiv är detta alltså under all kritik.

Vi uppmanar regeringen å det starkaste att inte på sittande möte gå med på detta och inte snabbbehandla ett eliminerande av den viktigaste artikeln i MAP. Det måste finnas en bättre förankring. Detta är något som verkligen skulle urholka förtroendet för fiskeripolitiken.

Detta blir förstås en avvikande ståndpunkt för vår del. Vi kräver mycket mer långtgående åtgärder, och detta har vi även fört fram i miljö- och jordbruksutskottet.

Mina frågor är: Vad var landsbygdsministerns och Sveriges linje när denna fråga diskuterades i Baltfish? Det är jag väldigt nyfiken på. Vad har Sverige tidigare fört fram under mötena om artikel 4.6? Avser ministern att ställa sig bakom kommissionens förslag om att ta bort artikel 4.6?

Anf. 114 ELIN NILSSON (L):

Min fråga är inte direkt kopplad till det som statsrådet just föredrog utan till det som Rebecka Le Moine tog upp.

Tidigare i veckan presenterade ju kommissionen ett förslag om att ändra Östersjöplanen, med förslag om att ta bort artikel 4.6 och den 5-procentsgräns som finns när det gäller lekbeståndet. Denna fråga har ju inte varit uppe för förankring i riksdagen än, såvitt jag vet. Därför undrar jag hur statsrådet tänker kring detta och hur statsrådet avser att agera om frågan kommer upp.

Anf. 115 BEATRICE TIMGREN (SD):

Tack, ministern, för föredragningen! Det är positivt att regeringen stöder det svenska fisket, som är en liten men viktig näring. Går det att säga något om hur regeringens nuvarande förhandlingsposition ser ut och hur man ser på möjligheten att få igenom den svenska hållningen när det gäller förhandlingen mellan EU och Storbritannien? Särskilt tänker jag på de föreslagna nya kvotfördelningarna, med ökade kvoter för Storbritannien och Norge.

Detta är ett viktigt område för det svenska fisket, och det kan få stora negativa effekter om de andra länderna får för stora kvoter i förhållande till EU.

Anf. 116 DANIEL RIAZAT (V):

Ordförande! Jag vill börja med att säga att jag håller med om det som Miljöpartiet har framfört här och undrar detsamma. Med risk för att göra en eller annan moderat statssekreterare lite missnöjd vill jag säga att Vänsterpartiet också vill verka för ett totalförbud mot ålfiske inom hela EU under ålens alla livsstadier under hela året, i enlighet med Ices rekommendationer.

Den europeiska ålen är en akut hotad art som skulle gynnas av ett totalstopp för allt fiske inom hela EU. Sedan har också frågan om annan dödlighet hos ål som också är orsakad av människan tagits upp. Men behöver göra det man kan för att minska och eliminera sådan dödlighet där det är möjligt, men det är ju inte alltid det är möjligt.

Med tanke på den akuta situationen för ålen bör vi vidta skyddsåtgärder omgående. Annars vet vi att den europeiska ålen hotas av att försvinna helt.

Vänsterpartiet anser att regeringen bör verka för en nollkvot för den västliga vårlekande sillen och för lägre kvoter för torskfisket i Skagerrak och Nordsjön. Detta är sådant som vi har framfört tidigare och också i miljö- och jordbruksutskottet.

Vi menar att Sverige bör driva detta som övergripande ståndpunkter när det gäller fiskemöjligheterna. I övrigt ställer jag mig bakom det som Miljöpartiet tog upp, som jag nämnde tidigare.

Anf. 117 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Jag skulle vilja börja med att konstatera att sedan drygt tio år tillbaka har ålfisket i Sverige minskat med 95 procent. Det är bra att ha med sig det i dessa diskussioner. Det har alltså minskat oerhört mycket sedan 2012. Det är 5 procent kvar jämfört med då.

Här kanske man inte tar just de nationella diskussionerna, men som sades i miljö- och jordbruksutskottet i går har vi många aktiviteter på nationell nivå. Vi tittar också på de nationella ålförvaltningsplanerna och om det är ytterligare saker som behöver göras.

Vi har i de fiskeförhandlingar som jag har varit med i – detta kommer att bli min andra kring det här beståndet – drivit på för att hela EU:s ålförordning ska ses över. Än så länge har vi inte fått gehör för det. Det betyder inte att vi inte kommer att fortsätta att lyfta upp de frågorna. Jag tänker på ålens levnadscykel. Det är en komplex och långlivad art som rör sig både i hav och i sötvattenstrukturer. För ålens bästa är det självklart att vi borde göra detta. Vi kommer att fortsätta att driva det också.

Vad gäller Miljöpartiets och Liberalernas fråga är det inte en fråga för detta rådsmöte. Det är inte aviserat att detta ska komma upp. Och skulle det mot förmodan komma upp nu är det i sådana fall som en övrig fråga på något sätt. Men vi har inte sett att frågan är på någon dagordning över huvud taget. Därför är det svårt att sia extremt mycket om det.

Men det är som när det gäller alla frågor. Jag ska inte föregripa något, men i den här frågan tror jag att miljö- och jordbruksutskottet skulle begära en överläggning innan Sverige har en position som vi kommer att framföra i rådet. Och självklart kommer vi tillbaka till EU-nämnden innan vi har en sådan position.

Vad gäller frågan från Sverigedemokraterna om förhandlingarna med tredjeländer är förhandlingarna med Storbritannien avslutade. Det är då

förhandlingarna mellan EU, UK och Norge samt mellan EU och Norge som fortfarande är problematiska. Jag vet att de som är i de förhandlingarna just nu jobbar hårt för att bevaka de svenska intressena. Men jag vet inte så mycket mer i detalj just nu om vart det tar vägen. Men det är som sagt osäkert om EU och Norge kommer att vara klart före rådsmötet, som börjar på söndag.

Anf. 118 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Vi noterar diskussionen om artikel 4.6. Vi stöder Miljöpartiet där och har en avvikande ståndpunkt vi också. Vi vill poängtera det. Även om vi inte kan förutse vilka diskussioner som kommer att vara blir vi så pass oroade att vi vill ha detta medskick väldigt tydligt från EU-nämnden, så att Sverige kan stå på rätt sida i den diskussionen och så att ministern känner ett stöd från oppositionen.

Anf. 119 ORDFÖRANDEN:

Socialdemokraterna har en avvikande uppfattning när det gäller artikel 4.6 som är likalydande med Miljöpartiets. Men jag uppfattade det också som att Miljöpartiets avvikande ståndpunkt var lite bredare, så detta är en del av Miljöpartiets avvikande ståndpunkt. Men rätta mig om jag har fel, Rebecka!

Anf. 120 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jo, som jag uppfattade det stämmer det.

Anf. 121 ORDFÖRANDEN:

Sedan uppfattade jag det som att Vänsterpartiet hade en annan avvikande ståndpunkt i enlighet med det som Daniel Riazat framfört. Det finns vissa likheter men också skillnader, det vill säga detta är lite bredare.

Anf. 122 DANIEL RIAZAT (V):

Ja, vi har en avvikande ståndpunkt som är sedan miljö- och jordbruksutskottet, men vi ställer oss också bakom det som Miljöpartiet tog fram.

Anf. 123 MATILDA ERNKRANS (S):

Jag vill egentligen ställa en fråga för att komplettera detta. Det här är ju en beslutspunkt på vår dagordning. Och det handlar om att rådet ska besluta om en politisk överenskommelse. Jag har inte förstått eller hört statsrådet säga hur statsrådet vill ha mandatgivningen. Är det så att statsrådet tänker rösta ja till en politisk överenskommelse? Eller tänker man rösta nej? Eller tänker man avstå? Det framgår inte i det skriftliga underlaget och inte heller, tycker jag, i statsrådets föredragning.

Det är i det sammanhanget som vi socialdemokrater vill vara tydliga. Nu florerar det nämligen ett rykte om att det under förhandlingarnas gång kan bli så att den politiska överenskommelsen kan komma att innehålla krav om att man ska stryka artikel 4.6. Då vill vi vara tydliga med att vi i så fall vill anmäla en avvikande ståndpunkt där vi säger att vi inte tycker att regeringen har ett mandat att ta ställning till artikel 4.6. Då borde regeringen avstå. Regeringen kan inte säga vare sig ja eller nej till det –

även om vi tycker att man ska säga nej – för det har inte varit föremål för förhandling.

Men eftersom detta är ett beslut och det handlar om att anta en politisk överenskommelse är min fråga egentligen: Vad är det för mandat som statsrådet söker? Tycker man att man ska säga ja, säga nej eller avstå?

2023/24:17
8 december

Anf. 124 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Frågan om huruvida artikel 4.6 kommer att strykas är otroligt viktig. Det som efterfrågades var inte formalia och proceduren utan politiken. Var står landsbygdsministern? Vad kommer regeringen att verka för? Vill man få bort artikel 4.6? Det kanske vore skönt. Då är det fritt fram att fiska till sista fisken är uppfiskad. Då slipper man interpellationsdebatter och jobbiga frågor från miljöpartister. Eller vill man värna artikeln? Tycker man att det kan vara bra att vi har olika fiskbestånd och olika fiskarter för framtida generationer att äta och fiska?

Det är en väldigt central fråga som jag gärna vill att landsbygdsministern är mycket tydlig i. Oavsett om detta kommer upp på nästa möte eller inte och oavsett om det är en övrig fråga eller inte vill jag gärna veta hur regeringen kommer att agera. Jag tycker att det är viktigt att vi som är folkvalda och representerade i denna nämnd får veta det.

Det kan förstås låta väldigt glädjande att man har minskat fisket i Sverige med 95 procent. Men ålen har minskat med mer än 95 procent. Det är alltså inte vår välvilja som talar här, utan det är snarare att ålen håller på att försvinna, utrotas.

Jag kan också nämna att det finns ett vattendirektiv från EU som alla medlemsstater har att förhålla sig till. Där har just Sveriges regering gjort ett undantag, den så kallade pausen. Samtidigt slaktas det mer än 90 ton ålar i svenska vattenkraftverk helt i onödan för att vi inte har anpassat detta och för att vi inte har vidtagit åtgärder.

Vi har också det här stoppet, där man ska freda ålen under ett halvår. Sveriges regering har valt att lägga det under en period där stoppet inte gör någon praktisk skillnad. Man hade kunnat lägga det under den period som expertmyndigheter och forskare har rekommenderat. Då hade man kunnat minska dödligheten med 95 procent. Man valde att inte gå vidare med det, utan man lade det där det inte gör någon som helst skillnad.

Det är som att regeringen funderar på hur man snabbt och mest effektivt kan utrota en art. Det gör mig väldigt bekymrad. Jag vill verkligen ha svar oavsett hur frågan kommer upp på dagordningen och oavsett när den kommer upp på dagordningen. Vill regeringen behålla artikel 4.6?

Anf. 125 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr ordförande! Jag ska svara på Socialdemokraternas fråga. Ja, mandatet vi söker är det som vi fick ganska bred uppbackning för i miljö- och jordbruksutskottet efter överläggningen i går. Det är alltså ett förhandlingsmandat inom ramen för det som är föredraget i ståndpunkten i den förhandling som ska leda fram till en politisk överenskommelse, med vissa begränsningar som finns i den överenskommelsen.

Rebecka Le Moines insinuationer får stå för ledamoten själv. Men, återigen, den här artikeln som helhet är inte uppe för beslut och är inte beredd. Det är svårt för mig att säga någonting om detta eftersom det inte finns på agendan. Det är inte uppe på dagordningen över huvud taget. Som

jag sa förut: Vi kommer självklart att återkomma i sedvanlig ordning om det blir aktuellt och ha överläggning för att få mandat i EU-nämnden innan vi går vidare med en svensk position.

Anf. 126 ORDFÖRANDEN:

Som jag uppfattar det söks det inte något mandat för att stå bakom att man tar bort artikel 4.6, även om jag förstår att det är en förordning. Det mandatet söks inte här – nej.

Anf. 127 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Ja, vi vet att statsrådet har haft överläggning i miljö- och jordbruksutskottet i sak och sökt ett förhandlingsmandat. Vi ser också hur regeringens ståndpunkt ser ut. Men nu är statsrådet i EU-nämnden, och här är det ett beslut. Det handlar om att rådet väntas besluta om en politisk överenskommelse. Då tycker jag att statsrådet kan vara lite tydligare med vad det är han söker mandat utifrån.

Jag undrar hur det är utifrån den här ståndpunkten och överläggningen i miljö- och jordbruksutskottet. Ber statsrådet EU-nämnden om ett mandat för att man avser att rösta ja om det här uppfylls? Eller vad är det du ber om mandat för? Eller är din bedömning som det ser ut i dag, beroende på att Norge ännu inte är klara och att ni ser hur förhandlingar och sådant har gått, att regeringen troligtvis kommer att avstå – för den politiska överenskommelsen kommer inte att rymmas inom den här ramen – eller rösta nej?

Det är detta jag söker efter. Vad är bedömningen från statsrådet? Vad är det för mandat – ja, nej eller avstå – utifrån den överläggning i sak som du haft med miljö- och jordbruksutskottet? Men nu är det EU-nämnden och mandatgivningen.

Anf. 128 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag vill ha ett tydligt svar. Det handlar om politik. Det handlar om landsbygdsministerns inre vilja och om vad landsbygdsministern känner är viktigt. Därför vill jag veta oavsett, även om det bara är på ett teoretiskt plan. Tycker man att det är viktigt med artikel 4.6? Eller tycker man att man lika gärna skulle kunna stryka den?

Jag ska vara helt krass och ärlig. Miljöpartiet har inte mandat att hindra landsbygdsministern, men detta är ändå viktigt utifrån en transparensfråga. Det är nämligen en väldigt märklig gång, där kommissionen har tagit ett eget initiativ för att revidera de fleråriga förvaltningsplanerna utan någon som helst förankring.

Det är otroligt viktigt för människor som engagerar sig i dessa frågor att veta hur politiken går. Jag vill veta oavsett, alltså på ett teoretiskt plan: Tycker ministern att det är viktigt? Är man beredd att lägga politiskt kapital på att försvara artikel 4.6 så att den inte stryks?

Anf. 129 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr ordförande! Regeringar i Sverige fattar beslut kollektivt. Vi har en process för hur en svensk ståndpunkt går till när vi förhandlar eller fattar beslut inom EU. Jag kan förstå Rebecka Le Moines vilja att jag ska vara här och politiskt tycka som Peter Kullgren eller som någonting annat, men

det är inte det jag är här för. Jag representerar Sveriges regering och ska representera Sveriges regering i en förhandling inom Europeiska unionen. Det är också huvuduppgiften för EU-nämnden i det här läget.

4.6 kommer inte att komma upp som princip, och inget avskaffande kommer att diskuteras på det här rådsmötet. Vi har inte fått några indikationer på att så ska ske. Om så sker kommer jag att återkomma till både miljö- och jordbruksutskottet och EU-nämnden innan någon svensk position är klar och ha överläggning i sedvanlig ordning.

Som svar på Matilda Ernkrans upprepade fråga vill jag säga att min ambition är att vi ska nå en politisk överenskommelse som Sverige kan rösta ja till. Det kommer vi att göra om det inte går utanför det förhandlingsmandat som vi söker i den här ståndpunkten. Förhandlingarna mellan EU och Norge kan absolut ha påverkan. Förra året blev de klara ganska sent. Då har kommissionen ett mandat att företräda unionen i förhandlingarna på samma sätt, med ett förhandlingsmandat från rådet.

Om det blir tydligare: Ambitionen är att vi ska nå ett förhandlingsresultat som ligger inom ramen för detta och att vi kan rösta ja till det.

Anf. 130 ORDFÖRANDEN:

Då vill jag fråga Jytte Guteland hur man gör med den avvikande ståndpunkten vad gäller 4.6.

Anf. 131 JYTTE GUTELAND (S):

Om vi är säkra på att vi kommer att ha en överläggning i frågan och att regeringen inte avser att rösta i frågan vet vi att beslutet ligger längre fram. Men då behöver vi vara helt försäkrade om det, så att det inte blir så att vi inte anmäler en avvikande ståndpunkt och sedan beslutas frågan ändå. Det känns lite osäkert. Landsbygdsministern menar att beslutet ligger längre fram i tiden, men det är inte riktigt den bilden vi får. Vi får en känsla av att det riskerar att vara på bordet.

Anf. 132 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag tror att vi kanske inte riktigt förstår vad vi menar i detta. Jag menar att Peter Kullgren är ansvarig minister i regeringen för dessa frågor. Sedan går det alltid att skylla på ett kollektiv när saker och ting blir brännande heta, men detta var en fråga som jag ville ställa för att kunna bli säker själv och veta vad jag ska säga när jag pratar med människor som hör av sig i frågan och är nyfikna, besvikna och oroliga.

Jag gör ännu ett medskick om att jag tycker att ministern inte på något sätt ska gå med på den här strykningen. Jag hoppas att Peter Kullgren och hela regeringen motsätter sig den, för artikel 4.6 är väsentlig. Utan den finns det ingenting som garanterar att populationer inte riskerar att gå under 5 procent. Det är en väldigt låg siffra, och detta är den enda garantin för att fisket inte går helt bananas och utrotar dessa arter i en väldigt snabb takt. Den är alltså otroligt central.

Med tanke på processen, som har varit otroligt otransparent och mycket skrämmande, känner jag mig ändå inte lugn och vill anmäla en mycket stark avvikande ståndpunkt i frågan.

Anf. 133 ORDFÖRANDEN:

Som jag uppfattar det finns det då avvikande ståndpunkt anmäld från Miljöpartiet och avvikande ståndpunkt anmäld från Vänsterpartiet. Sedan finns det möjlighet för landsbygdsminister Kullgren att avgöra hur det blir med 4.6.

Anf. 134 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Som sagt har vi inga indikationer på att det kommer upp en fråga på rådet där vi står inför ett avgörande av huruvida den här principen ska finnas kvar eller inte när vi beslutar om fiskekvoter inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken. Nu har jag bara varit landsbygdsminister i ett år, men jag har svårt att tro att en så pass stor sak skulle komma utan att ha förberetts något mer på ett rådsmöte.

Anf. 135 ORDFÖRANDEN:

Och om det skulle komma upp skulle statsrådet söka ett mandat från riksdagen?

Anf. 136 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ja.

Anf. 137 ORDFÖRANDEN:

Då finns det avvikande ståndpunkt anmäld från Miljöpartiet genom Rebecca Le Moine och avvikande ståndpunkt anmäld från Vänsterpartiet genom Daniel Riazat. I övrigt kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går till dagordningspunkt 4, Rådets förordning om fastställande för 2024 av fiskemöjligheter i Medelhavet och Svarta havet. Det är en beslutspunkt.

Anf. 138 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! På rådet väntas en politisk överenskommelse nås om fiskemöjligheter i Medelhavet och Svarta havet för 2024. För Medelhavet grundar sig förslaget på den fleråriga plan som antagits för västra Medelhavet. Den fleråriga planen syftar till att uppnå maximal hållbar avkastning i området senast 2025. För de arter som inte ingår i planen innebär förslaget införlivning av de överenskommelser som ingåtts inom ramen för den allmänna kommissionen för fiske i Medelhavet, som är en regional fiskeriförvaltningsorganisation för både Medelhavet och Svarta havet. Förslaget innehåller också fiskemöjligheter för piggvar och skarpsill i Svarta havet. Förslaget grundar sig på vetenskaplig rådgivning från den allmänna kommissionen för fiske i Medelhavet och den vetenskapliga, tekniska och ekonomiska kommittén för fiskerinäringen.

Jag vill poängtera att regeringen anser att det alltid är angeläget att verka för att nå målen om maximal hållbar avkastning när kvoter och fiskemöjligheter förhandlas. Samma sak gäller även att den gemensamma fiskeripolitikens mål om landningsskyldighet möjliggörs samt att den vetenskapliga rådgivningen och försiktighetsansatsen utgör grunden för besluten.

Regeringen har inga invändningar mot kommissionens förslag eftersom förslaget utgår från tidigare nämnda mål och principer. Jag kommer självklart att följa förhandlingarna så att slutresultatet hamnar så nära som möjligt det förslag som kommissionen presenterat.

2023/24:17
8 december

Anf. 139 MATILDA ERNKRANS (M):

Ordförande! Då utgår jag från att förlängningen av den meningen är att man kommer att följa förhandlingarna noga så att utfallet kommer att hamna nära det förslag som kommissionen har lagt fram, och då avser regeringen att rösta ja. Det är ju också ett beslut om en politisk överenskommelse. Då avser regeringen att rösta ja? Ja. Han nickade.

Anf. 140 ORDFÖRANDEN:

Vi kan ta till protokollet att landsbygdsministern nickar bekräftande.

Då kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går till dagordningspunkt 5, Marknadssituationen, i synnerhet efter invasionen av Ukraina. Det är en återkommande diskussionspunkt.

Anf. 141 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Vid rådmötet kommer kommissionen att informera om situationen på jordbruksmarknaderna, följt av en diskussion.

Regeringen är positiv till att ordförandeskapet lyfter upp den här frågan på rådmötet. Det är viktigt att tydliggöra situationen på jordbruksmarknaderna. Jordbruksmarknaderna är fortfarande påverkade av effekterna från den tidigare pandemin och kriget i Ukraina. Det finns dock tecken på en mer stabil marknadssituation. Insatskostnaderna har minskat betydligt i förhållande till priserna under 2022 och början av 2023. Samtidigt har avräkningspriserna för vissa jordbruksprodukter såsom mjölk, spannmål och oljeväxter minskat. För mjölk har priset stabiliserats något under hösten.

I Sverige påverkas marknaden även av det ogynnsamma väder som reducerat skörden och försämrat kvaliteten. En stor del av malkornet och kvarnvetet har nedklassats till foderspannmål. Grobarheten är även generellt lägre, vilket kan leda till behov av undantag från utsädeskraven. Den minskade skörden och sämre kvaliteten i kombination med höga priser för insatsmedel kommer att innebära en kraftigt försämrad lönsamhet för jordbrukssektorn i Sverige jämfört med 2022.

Diskussionen vid rådet kommer att fokusera på vilka faktorer som kan komma att ha störst betydelse för jordbrukets lönsamhet på kort och medellång sikt.

Regeringen bedömer att även om situationen för närvarande är relativt stabil kan den snabbt ändras. Det gäller därför att ha beredskap för detta genom god marknadsbevakning från kommissionens sida och även aktivt arbete för att exempelvis säkerställa en stabil energiförsörjning.

Den högre räntenivån innebär en särskild utmaning för många företagare som har investerat kraftigt under de senaste åren, särskilt för yngre företagare. Ersättningar och stöd från CAP är i detta sammanhang viktiga för företagens likviditet.

Regeringen anser att det är viktigt att förslag från kommissionen eller medlemsstaterna för att möta eventuella utmaningar belyses på ett

transparent sätt. Regeringen är positiv till eventuella förslag om undantag i regelverk som öppnar möjligheter till ökad produktion under 2024. Det skulle kunna omfatta liknande undantag från regler för miljöytor som gällt under 2023. Det är samtidigt viktigt att analysera och ta ställning till eventuella åtgärder från fall till fall och beakta exempelvis eventuella miljökonsekvenser.

Mot bakgrund av att regeringen driver en budgetrestriktiv linje är det även viktigt att säkerställa att eventuella förslag som kommissionen presenterar inte innebär nya åtaganden som på kort eller lång sikt inte kan finansieras inom befintliga ekonomiska ramar.

Anf. 142 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Vi från Socialdemokraterna vill som tidigare i EU-nämnden och även i miljö- och jordbruksutskottet lyfta upp detta med spannmål, exporten från Ukraina, de svårigheter Ukraina möter i detta och vad det får för betydelse både när det gäller motståndskraften hos Ukraina och när det gäller den globala livsmedelsförsörjningen i ett läge där Ukraina är en stor exportör av spannmål och där dessa svårigheter pågår och fortsätter att hindra en så pass viktig aktör på den globala marknaden. Detta tycker vi är oerhört viktigt, inte minst mot bakgrund av att vi ser hunger i flera delar av världen. Vi vet också att arbetet med Agenda 2030-målen inte har gått åt rätt håll på denna punkt och att Sverige här kan vara en väldigt viktig röst.

Vi vill ge ett medskick att ännu en gång lyfta detta i de här sammanhangen. I övrigt tycker vi att det är goda saker som tas upp från regeringens sida, men den här punkten förtjänar att diskuteras och förtjänar en stark svensk röst.

Anf. 143 ELIN NILSSON (L):

Tack för dragningen, statsrådet! Jag instämmer i allt det som Jytte precis sa men vill fråga statsrådet hur han uppfattar förutsättningarna för EU att lösa konflikten och problemen med att Ukraina inte får ta in sitt spannmål genom Polen.

Anf. 144 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Tack för bra medskick! Detta är en oerhört viktig fråga, inte minst för tredjeland där människor svälter på grund av brist på mat. Man kan också konstatera att Ryssland med precision vet vad de gör i sina attacker i dessa delar, som de uppenbarligen har gjort i flera omgångar. Det är en hemsk konsekvens av kriget som drabbar vida utanför det aktuella geografiska området.

Jag tror att jag i princip har lyft detta varje gång marknadssituationen har varit uppe. Vi diskuterar det i bilateraler, och för många länder är det oerhört centralt att vi får till en lösning. Om Lars har senaste nytt kanske han kan komplettera sedan.

Jag vet också att detta är oerhört centralt och viktigt för kommissionen på många sätt.

Har vi något nytt kring solidaritetskorridorer eller Black Sea Grain?

Anf. 145 Departementsrådet LARS OLSSON:

Detta var uppe också i miljö- och jordbruksutskottet. Totalt går exporten via solidaritetskorridorerna och Svarta havet ändå relativt väl. Sedan är det ett problem med de blockader som lastbilsåkare gör. Kommissionen gör just nu vad den kan för att försöka få Polen att trycka på, framför allt för att solidaritetskorridorerna ska öppnas i större utsträckning än vad som sker just nu.

Anf. 146 ORDFÖRANDEN:

Då kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 6, Genomgång av det första året av de strategiska GJP-planernas genomförande. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 147 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! På rådsmötet väntas kommissionen informera om sin rapport som sammanfattar alla medlemsstaters strategiska planer för den gemensamma jordbrukspolitiken. Kommissionen har tittat på hur väl planerna lyckas uppnå målen för den gemensamma jordbrukspolitiken och hur de bidrar till att uppfylla målen i strategin från jord till bord och EU-strategin för biologisk mångfald.

Kommissionens slutsats är att man ska planera för ett lämpligt instrument för att nå den gemensamma jordbrukspolitikens mål på ett integrerat sätt. Men också mer heltäckande strategier för att hantera sårbarheter och fördelar på det ekonomiska, sociala och miljömässiga området i vissa sektorer kommer att behövas.

Totalt sett är kommissionens bedömning att planerna också visar på goda möjligheter att nå målen i den gröna given. Samtidigt konstaterar kommissionen att de samlade framstegen mot den gemensamma jordbrukspolitikens mål för den gröna given också beror på regler och ekonomiskt stöd utanför de strategiska planerna, till exempel från andra EU-fonder eller nationella insatser. Det beror också på andra externa faktorer, såsom marknadsutveckling och konsumenternas preferenser.

Den efterföljande diskussionen kommer att handla om bedömningarna i rapporten med möjlighet för medlemsstaterna att framföra tillägg, förtydliganden eller korrigeringar. Regeringen anser att det finns ett värde i att få en samlad bild av de olika strategiska planerna och samtidigt fånga upp utmaningar som medlemsstaterna och EU-kommissionen har vid genomförandet.

Regeringen vill poängtera att rapporten sammanfattar planerna som de antogs under 2020–2021, innan den senaste tidens kostnadsökningar och den ökade medvetenheten om betydelsen av en hållbar och säker livsmedelsförsörjning i Europa. Det förändrade läget medför att det kan finnas behov av att ändra planerna så att de är mer effektiva och ändamålsenliga.

Regeringen anser att det är av stor vikt att ändringar kan genomföras på ett flexibelt sätt där medlemsstaternas olika förutsättningar och behov respekteras.

Anf. 148 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Jag ska inte inleda någon lång diskussion.

Det är givetvis en viktig synpunkt som regeringen tar upp givet det nya kostnadsläget. Samtidigt är det viktigt att fortsätta att driva på för en hållbar utveckling också ur det ekologiska perspektivet i det här arbetet, alltså den gröna given. Det behöver integreras på ett bra sätt, så att man inte tappar bort det ena med det andra. När man byter fokus finns det ju en risk att det gamla försvinner.

Vi vill bara vara säkra på att det hela tiden finns med att jordbruket behöver ställas om.

Anf. 149 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):
Vi tar med oss det medskicket.

Anf. 150 ORDFÖRANDEN:
Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Förordningen om växter som framställts med hjälp av vissa nya genomiska metoder och livsmedels- och foderprodukter. Det är en beslutspunkt.

Anf. 151 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):
Ordförande! Även den här dagordningspunkten hade vi överläggning om på miljö- och jordbruksutskottet i går.

Ordförandeskapet har arbetat intensivt med att föra förhandlingarna framåt. Kompromissförslaget innehåller samma logik som ursprungsförslaget men är mer tekniskt tydligt. Vi har fått genomslag för flera av våra ändringsförslag som bidrar till att texten är tydligare och till att minska administrationen för forskare, företag och myndigheter. Det är dock fortfarande osäkert om det finns kvalificerad majoritet för förslaget i rådet. Vi tror därför att det i stället kommer att bli en diskussion på rådet och att förhandlingarna kommer att fortsätta.

Vår bedömning är att vi kan ställa oss bakom det kompromissförslag som nu finns och att vi bör göra det om det blir en omröstning. Vi hade som sagt en andra överläggning om lagförslaget med miljö- och jordbruksutskottet i går och fick fortsatt stöd för att ställa oss bakom ordförandeskapets kompromisstext.

Anf. 152 JYTTE GUTELAND (S):
Herr ordförande! Jag tackar för redogörelsen från statsrådet.
Vid den första överläggningen i miljö- och jordbruksutskottet gav vi socialdemokrater regeringen ett medskick som handlade om ekologiska produkter och även detta med fältförsök och att behålla det nationella inflytandet där. Vi fick också redogjort för oss att det fortsatt är det som regeringen står för och att det är så regeringen avser att driva frågorna.

Samtidigt skulle vi här i EU-nämnden, efter lite funderande efter i går, vilja höra hur det ser ut med just det ekologiska, och fältförsöken förstås. Det ekologiska jordbruket riskerar att hamna i en märklig situation om man inte får tillämpa de här teknikerna. Förmodligen vill inte alla ekologiska bönder använda den tekniken, men vi ser ändå att det kommer att finnas ekologiska bönder som ser möjligheter med detta för att kunna

utveckla sin verksamhet ytterligare och inte hamna i ett sämre läge jämfört med de konventionella.

Det rådde lite klarheter huruvida det finns med i den nya texten. För oss är det avgörande att det ekologiska jordbruket inte hamnar på efterkälken när det gäller detta. Vi tror som sagt inte att alla ekologiska bönder kommer att se det som oerhört viktigt, men några kommer att göra det.

Vi socialdemokrater har också hela tiden sagt när det gäller fältförsöken att det är viktigt att ha möjlighet till självbestämmande. Vi har tidigare noterat att regeringen har sagt att man avser att verka för mer proportionerliga bestämmelser för fältförsök. Vi tycker att det var lite svagt och skulle vilja att regeringen är mer tydlig i den frågan.

Det viktiga är dock att få veta hur det går för de ekologiska bönderna när det gäller detta.

Anf. 153 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Vi i Miljöpartiet står bakom vår avvikande standpunkt som har delgetts i miljö- och jordbruksutskottet tidigare.

Sammanfattningsvis kan jag säga att vi tycker att det är viktigt att all genmodifiering kontrolleras. Vi anser att regler om spårbarhet och märkning ska omfatta samtliga kategorier och att miljökriterier som försiktighetsprincipen är viktiga. Principen att den som förorenar betalar, polluter pays principle, ska vara styrande.

Anf. 154 ANNA LASSES (C):

Även vi står fast vid den avvikande standpunkt som vi anmält tidigare.

Anf. 155 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Tack för inspel och frågor!

Det har varit en lång förhandling om detta med ganska tydliga motsättningar. Sverige lade stort fokus på de här frågorna under vårt ordförandeskap. Det är en viktig utveckling för att få fram mer resilienta grödor och alla positiva effekter som finns här.

Det har som sagt varit mycket förhandlingar om de här frågorna, och det är fortfarande osäkert om det finns en kvalificerad majoritet för en allmän inriktning redan nu.

Regeringen är angelägen om att vi tar steg framåt. Vi kan konstatera att vi inte har haft stöd för allt som vi har drivit. Jag uppfattar ändå att det från svensk sida finns en stor enighet om vad som skulle vara det bästa. Men vi behöver få med oss andra också.

Vad gäller att tillåta NGT1-växter i ekologisk odling var det i princip bara Sverige som drev den frågan från början. Nu är det en liten grupp – Danmark, Estland, Portugal och Tjeckien – som är på vår sida. Det innebär inte en kvalificerad majoritet.

Om vi tar de här stegen och kommer någonstans är det klart att vi kommer att fortsätta driva det i kommande utveckling av det här. Men i nuläget är det alltså inte med i det förslag som ligger på bordet, helt enkelt för att stödet för det är för litet.

Anf. 156 JYTTE GUTELAND (S):

Vi tycker att det är väsentligt att det ekologiska finns med. Därför vill vi ha en avvikande ståndpunkt om det.

Anf. 157 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns avvikande ståndpunkt från Socialdemokraterna vad gäller det ekologiska, avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet i enlighet med vad som framförts i miljö- och jordbruksutskottet och avvikande ståndpunkt från Centerpartiet i enlighet med vad som framförts i miljö- och jordbruksutskottet.

I övrigt kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8, Förordningen om hållbar användning av växtskyddsmedel. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 158 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Kommissionen har tagit initiativ till en förordning om hållbar användning av växtskyddsmedel som de presenterade i juni förra året. På ministerrådsmötet avser det spanska ordförandeskapet att ge en lägesrapport om arbetet.

Regeringen välkomnar ordförandeskapets kompromisstext som ett steg i rätt riktning mot att minska den administrativa bördan för användare. Regeringen står bakom ordförandeskapets ansats att avlägga lägesrapport avseende förhandlingarna i rådet under hösten.

Anf. 159 DANIEL RIAZAT (V):

Vi hade en avvikande ståndpunkt här. Jag vet inte om den var gemensam med Socialdemokraterna eller om det var en egen avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet. Jag kan inte öppna mina handlingar just nu på grund av datorstrul. Men vi står i alla fall bakom den avvikande ståndpunkt vi har sedan tidigare.

Anf. 160 ORDFÖRANDEN:

Vänsterpartiet upprepar alltså den avvikande ståndpunkten i MJU.

Anf. 161 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Även här har vi frågor.

Det gäller hur det kommer att gå med det här med bindande mål. Vi uppfattar att det skulle vara positivt för de svenska bönderna och det svenska lantbruket att få starkare regler här, helt enkelt för att få en marknad med jämnare spelregler. Vi tror att det är rätt väg att gå. Därför vill vi höra hur regeringen bedömer detta.

Vi har också förstått att EP inte har någon position just nu. Det föll i Europaparlamentet. Vi är nyfikna på vilken bedömning regeringen och ministern gör av statusen och vad som kommer att hända i frågan.

Anf. 162 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag tackar för dragningen.

Miljöpartiet står bakom vår tidigare angivna avvikande ståndpunkt.

Jag kan också skicka med att det är lite missvisande att det pratas om växtskyddsmedel när det faktiskt handlar om bekämpningsmedel och olika gifter. Men växtskyddsmedel låter väldigt mycket trevligare.

Jag vill bara lyfta fram det som vi har angett tidigare.

2023/24:17
8 december

Anf. 163 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Parlamentet röstade som sagt nej till förslaget den 22 november och har bett kommissionen att dra tillbaka sitt förslag. Kommissionen har ännu inte svarat parlamentet formellt när det gäller det. Vad som kommer att hända med förslaget är alltså osäkert. Men i och med att parlamentet har röstat nej till förslaget kan inga trepartssamtal ske under första läsningen, som det är nu.

Rådet har möjlighet att fortsätta förhandlingarna och anta en position som sedan kan lämnas över till parlamentet för en omröstning. Om rådet lämnar över en position till parlamentet har de tre månader på sig att ta ställning till rådets förslag.

Lägesrapporten som vi kommer att få kommer att bli väldigt intressant, även för mig, för att få reda på hur ordförandeskapet ser det här framför sig men också hur kommissionen avser att gå vidare. Det är i ett lite vägande läge nu. Vi kommer garanterat att få anledning att återkomma till det här.

Sedan var det några delar om förhandlingsläget. Jag lämnar över ordet där.

Anf. 164 Departementssekreterare ANNA NORDBERG:

Förhandlingarna har som sagt pågått i ett och ett halvt år nu. Spaniens ambition var att nå en allmän riktlinje under decemberrådet. Men givet det som hänt i parlamentet och diskussionerna i rådet blir det bara en lägesrapport, precis som statsrådet sa.

Sedan får vi ta del av hur det belgiska ordförandeskapet, som tar över den 1 januari, avser att driva förhandlingarna vidare i rådet. Rådet har ju fortfarande möjlighet att fortsätta förhandlingarna.

Anf. 165 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Tack till statsrådet med medarbetare för redogörelserna för hur ärendet ligger till! Det är uppskattat.

Vi vill vara tydliga i det här läget med att vi menar att bindande mål och regler är oerhört viktigt. Vi tror att det påverkar framtida förhandlingar att ligga på tidigt. Det är viktigt att ni också vet vad vi tycker.

Vi anser att bindande regler är mer fördelaktigt för svenska bönder eftersom det i flera andra länder är så att man använder betydligt mer av dessa växtskyddsmedel än vad de svenska bönderna gör. Därför skulle bindande regler leda till jämnare konkurrens och att det blir lättare för de svenska bönderna. Det är också oerhört viktigt för biologisk mångfald och för att inte minst bin och andra pollinatörer ska klara sig bättre.

Vi tycker alltså att det här är viktigt. Därför vill vi anmäla en avvikande ståndpunkt, så att det blir tydligt att vi tycker att detta är avgörande för förhandlingarna.

Anf. 166 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns avvikande ståndpunkter anmälda från Socialdemokraterna vad gäller bindande regler och från Vänsterpartiet i enlighet med vad som framförts i miljö- och jordbruksutskottet. Likaså finns det en avvikande ståndpunkt anmäld från Miljöpartiet, som har framförts i utskottet. Därmed kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Dagordningspunkt 9, Förordningen om produktion och saluföring av växtförökningsmaterial. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 167 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Det spanska ordförandeskapet kommer att ge en lägesuppdatering kring förhandlingarna om ny lagstiftning för växtförökningsmaterial. Diskussionen i rådet går ganska långsamt, och det är många tekniska detaljer som måste redas ut.

Regeringen är fortsatt positiv till översynen och håller ögonen på att förslaget inte leder till onödig administrativ börda för myndigheter och företag.

Anf. 168 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Dagordningspunkt 10, Förordningen om produktion och saluföring av skogsodlingsmaterial. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 169 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! På rådsmötet väntas ordförandeskapet informera om förhandlingarna om förslaget till förordning om produktion och saluföring av skogsodlingsmaterial. Förslaget presenterades av kommissionen den 5 juli och ska ersätta nuvarande saluföringsdirektiv, som behöver uppdateras. Uppdateringen ska bidra till den europeiska gröna given och tillhörande lagstiftning och strategier vad gäller hållbarhet och anpassningar till klimatförändringarna.

Regeringen välkomnar att kommissionen har presenterat sitt förslag till en ny, uppdaterad lagstiftning. Regeringen ställer sig bakom de övergripande målen med lagstiftningen. De övergripande målen är bra men riskerar att innebära en ökad administrativ börda för myndigheter och företag.

Tillämpningen av kontrollförordningen, växtskyddslagstiftningen samt rapporteringen till kommissionen får inte skapa en ökad administrativ börda som riskerar att skapa hinder i dagens produktion och handel med skogsodlingsmaterial. Regeringens bedömning är att en uppdatering av nuvarande lagstiftning behövs för att öka harmoniseringen och underlätta handel.

Regeringen ställer sig preliminärt negativ till kraven på nationella beredskapsplaner för skogsodlingsmaterial som innefattar beredskapslager av skogsodlingsmaterial.

Anf. 170 DANIEL RIAZAT (V):

Här har vi också en avvikande ståndpunkt. Nu har jag lyckats öppna handlingarna. De gäller en gemensam avvikande ståndpunkt från S och V. Den är väldigt tydlig om man klickar på länken till avvikande ståndpunkter. Vi står alltså bakom den avvikande ståndpunkt som vi tidigare tog upp i miljö- och jordbruksutskottet. Den var i alla fall då gemensam för S och V.

Anf. 171 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Tack, statsrådet, för dragningen!

Även vi i Miljöpartiet har en avvikande ståndpunkt. Jag ser inte riktigt skiljelinjerna gentemot de andra partiernas avvikande ståndpunkter, så för enkelhetens skull lyfter jag fram det vi har sagt i miljö- och jordbruksutskottet.

Anf. 172 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! När vi gick igenom utvecklingen tyckte vi att en del av det vi sagt hade tagits till vara. Det var vår bedömning av läget.

Anf. 173 ORDFÖRANDEN:

Då kvarstår alltså inte den avvikande ståndpunkten.

Anf. 174 STAFFAN EKLÖF (SD):

Herr ordförande! Jag tänkte bara göra ett medskick att det är positivt om regeringen bevakar att de regler som diskuteras om klonmaterial och hybrider inte negativt påverkar möjligheterna att i framtiden restaurera skogar. Det gäller de fall man har träarter som är på väg att utrotas och man vill restaurera med växtmaterial som gjorts resistent och som man vill återföra i naturen.

Anf. 175 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattar att det finns avvikande ståndpunkter anmällda från Vänsterpartiet och Miljöpartiet. I övrigt kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Dagordningspunkt 11 är Övriga frågor. Inga sådana finns i dag.

Vi tackar landsbygdsministern för informationen och därmed också för deltagandet i dagens sammanträde. Vi önskar en trevlig andra advent!

Innehållsförteckning

§ 1 Utrikesfrågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 4 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	1
Anf. 5 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 6 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	2
Anf. 7 LINNÉA WICKMAN (S)	3
Anf. 8 ANNA LASSES (C)	3
Anf. 9 MATILDA ERNKRANS (S)	3
Anf. 10 REBECKA LE MOINE (MP)	3
Anf. 11 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	4
Anf. 12 ORDFÖRANDEN	5
Anf. 13 LINNÉA WICKMAN (S)	5
Anf. 14 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	6
Anf. 15 MATILDA ERNKRANS (S)	6
Anf. 16 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	6
Anf. 17 ORDFÖRANDEN	6
Anf. 18 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	6
Anf. 19 LINNÉA WICKMAN (S)	8
Anf. 20 DANIEL RIAZAT (V)	10
Anf. 21 ANNA LASSES (C)	11
Anf. 22 REBECKA LE MOINE (MP)	11
Anf. 23 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	11
Anf. 24 ANNA LASSES (C)	12
Anf. 25 DANIEL RIAZAT (V)	13
Anf. 26 LINNÉA WICKMAN (S)	13
Anf. 27 ORDFÖRANDEN	14
Anf. 28 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	14
Anf. 29 ORDFÖRANDEN	14
Anf. 30 ANNA LASSES (C)	14
Anf. 31 ORDFÖRANDEN	14
Anf. 32 ANNA LASSES (C)	15
Anf. 33 ORDFÖRANDEN	15
Anf. 34 DANIEL RIAZAT (V)	15
Anf. 35 ORDFÖRANDEN	15
Anf. 36 LINNÉA WICKMAN (S)	15
Anf. 37 ORDFÖRANDEN	15
Anf. 38 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	15
Anf. 39 DANIEL RIAZAT (V)	16
Anf. 40 MARKUS SELIN (S)	17
Anf. 41 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	17
Anf. 42 REBECKA LE MOINE (MP)	18
Anf. 43 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	18
Anf. 44 ORDFÖRANDEN	19
Anf. 45 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	19
Anf. 46 MATILDA ERNKRANS (S)	20
Anf. 47 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	20
Anf. 48 REBECKA LE MOINE (MP)	21

Anf. 49	Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	21
Anf. 50	ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 51	Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	22
Anf. 52	ORDFÖRANDEN.....	22
§ 2	Allmänna frågor.....	23
Anf. 53	ORDFÖRANDEN.....	23
Anf. 54	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	23
Anf. 55	Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	23
Anf. 56	MATILDA ERNKRANS (S).....	25
Anf. 57	DANIEL RIAZAT (V).....	26
Anf. 58	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	27
Anf. 59	Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	27
Anf. 60	DANIEL RIAZAT (V).....	28
Anf. 61	REBECKA LE MOINE (MP).....	29
Anf. 62	Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	29
Anf. 63	DANIEL RIAZAT (V).....	29
Anf. 64	Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	30
Anf. 65	DANIEL RIAZAT (V).....	30
Anf. 66	REBECKA LE MOINE (MP).....	30
Anf. 67	ORDFÖRANDEN.....	31
Anf. 68	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	31
Anf. 69	Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	31
Anf. 70	ORDFÖRANDEN.....	31
§ 3	Allmänna frågor.....	32
Anf. 71	ORDFÖRANDEN.....	32
Anf. 72	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	32
Anf. 73	ORDFÖRANDEN.....	32
Anf. 74	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	32
Anf. 75	MATILDA ERNKRANS (S).....	33
Anf. 76	DANIEL RIAZAT (V).....	34
Anf. 77	REBECKA LE MOINE (MP).....	34
Anf. 78	MATILDA ERNKRANS (S).....	35
Anf. 79	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	35
Anf. 80	ORDFÖRANDEN.....	35
Anf. 81	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	35
Anf. 82	ORDFÖRANDEN.....	36
Anf. 83	MATILDA ERNKRANS (S).....	36
Anf. 84	ORDFÖRANDEN.....	37
Anf. 85	DANIEL RIAZAT (V).....	37
Anf. 86	ORDFÖRANDEN.....	37
Anf. 87	ANNA LASSES (C).....	37
Anf. 88	ORDFÖRANDEN.....	37
Anf. 89	REBECKA LE MOINE (MP).....	38
Anf. 90	ORDFÖRANDEN.....	38
Anf. 91	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	38
Anf. 92	ORDFÖRANDEN.....	38
Anf. 93	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	38
Anf. 94	ORDFÖRANDEN.....	39
Anf. 95	ORDFÖRANDEN.....	39
Anf. 96	MATILDA ERNKRANS (S).....	39
Anf. 97	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	40

Anf. 98	MATILDA ERNKRANS (S)	40
Anf. 99	ORDFÖRANDEN	40
Anf. 100	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	40
Anf. 101	ORDFÖRANDEN	41
Anf. 102	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	41
Anf. 103	ORDFÖRANDEN	41
Anf. 104	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	42
Anf. 105	ORDFÖRANDEN	42
Anf. 106	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	42
Anf. 107	ORDFÖRANDEN	42
§ 4	Jordbruks- och fiskefrågor	43
Anf. 108	ORDFÖRANDEN	43
Anf. 109	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	43
Anf. 110	ORDFÖRANDEN	43
Anf. 111	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	43
Anf. 112	JYTTE GUTELAND (S)	45
Anf. 113	REBECKA LE MOINE (MP)	45
Anf. 114	ELIN NILSSON (L)	46
Anf. 115	BEATRICE TIMGREN (SD)	46
Anf. 116	DANIEL RIAZAT (V)	47
Anf. 117	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	47
Anf. 118	JYTTE GUTELAND (S)	48
Anf. 119	ORDFÖRANDEN	48
Anf. 120	REBECKA LE MOINE (MP)	48
Anf. 121	ORDFÖRANDEN	48
Anf. 122	DANIEL RIAZAT (V)	48
Anf. 123	MATILDA ERNKRANS (S)	48
Anf. 124	REBECKA LE MOINE (MP)	49
Anf. 125	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	49
Anf. 126	ORDFÖRANDEN	50
Anf. 127	MATILDA ERNKRANS (S)	50
Anf. 128	REBECKA LE MOINE (MP)	50
Anf. 129	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	50
Anf. 130	ORDFÖRANDEN	51
Anf. 131	JYTTE GUTELAND (S)	51
Anf. 132	REBECKA LE MOINE (MP)	51
Anf. 133	ORDFÖRANDEN	52
Anf. 134	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	52
Anf. 135	ORDFÖRANDEN	52
Anf. 136	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	52
Anf. 137	ORDFÖRANDEN	52
Anf. 138	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	52
Anf. 139	MATILDA ERNKRANS (M)	53
Anf. 140	ORDFÖRANDEN	53
Anf. 141	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	53
Anf. 142	JYTTE GUTELAND (S)	54
Anf. 143	ELIN NILSSON (L)	54
Anf. 144	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	54
Anf. 145	Departementsrådet LARS OLSSON	55
Anf. 146	ORDFÖRANDEN	55
Anf. 147	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	55

Anf. 148	JYTTE GUTELAND (S)	55	2023/24:17
Anf. 149	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	56	8 december
Anf. 150	ORDFÖRANDEN	56	
Anf. 151	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	56	
Anf. 152	JYTTE GUTELAND (S)	56	
Anf. 153	REBECKA LE MOINE (MP)	57	
Anf. 154	ANNA LASSES (C)	57	
Anf. 155	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	57	
Anf. 156	JYTTE GUTELAND (S)	58	
Anf. 157	ORDFÖRANDEN	58	
Anf. 158	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	58	
Anf. 159	DANIEL RIAZAT (V)	58	
Anf. 160	ORDFÖRANDEN	58	
Anf. 161	JYTTE GUTELAND (S)	58	
Anf. 162	REBECKA LE MOINE (MP)	58	
Anf. 163	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	59	
Anf. 164	Departementssekreterare ANNA NORDBERG	59	
Anf. 165	JYTTE GUTELAND (S)	59	
Anf. 166	ORDFÖRANDEN	60	
Anf. 167	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	60	
Anf. 168	ORDFÖRANDEN	60	
Anf. 169	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	60	
Anf. 170	DANIEL RIAZAT (V)	61	
Anf. 171	REBECKA LE MOINE (MP)	61	
Anf. 172	JYTTE GUTELAND (S)	61	
Anf. 173	ORDFÖRANDEN	61	
Anf. 174	STAFFAN EKLÖF (SD)	61	
Anf. 175	ORDFÖRANDEN	61	